Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-һээ гарана | № 168 (16691) | 1984 оной июлиин 22, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

Мүнөөдэр— худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр

ЭДЬХЭЛЭЙ УЛЬҺАН

...олой продуктнууд —хилээмэн, ...бусад хадаа хүн зоной үдэр ...эрэглэмжын тон шухала зүйл-...оно гээшэ. Ушар нимэһээ эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүн зоноо гүйсэд хангажа, тэдэндээ халуухан хилээмэ, амтатай конфетэ, пряник, мяха, тоһо саг соонь хүргэхэ зорилго бидэнэй — худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана. Манай 2-дохи горпищеторгын 69-дэхи магазинда ороболтнай дээрэ дурсагдаһан эдеэ хоолой зүйлнүүд хододоо шахуу байдаг гээшэ. Илангаяа һү, тоһоной элбэг байдаг дээрэһээнь хүн зоншье олоор ябадаг юм.

Дээдэ-Онгостойн амаралтын байшанһаа нэгэ бага саашаа ошоходо, хоёр тээһээ ой модоор, хадаар хүреэлэгдэһэн, зунай зулгы сагта ногоон хибэсээр хушагдан байдаг үзэсхэлэн гоё байгаалитай багахан һууринда магазимнай оршодог юм. Энэ хадаа Ленинэй нэрэмжэтэ һуурин болоно. Эндэ ажаһуугшадай тоо тон бага юм. Тиигэбэшье хажуугаарнай тойроод городоймнай ажалшадай амарха, сэнгэхэ, сүлөө сагаа үнгэргэхэ, амаралтын байшангууд, профилакторинууд, хүүгэдэй санаторинууд болон пионерскэ лагерьнууд олон гээшэ. Зулгы һайхан зунай сагта амарагшадаймнай тоо хараа байса олошордог.

Бидэнэр амарагшадай эахилаар хилээмэнэй болон сагаан эдеэнэй зүйлнүүдые ехээр асаржа худалданабди. Элдэб конфетэ, печени, прянигууд, загаһанай консервэнүүд, дабһалһан загаһан, шубуунай мяхан, үндэгэн, тоһон магазиндамнай таһалдадаггүй. Эдэ бүгэдэе һайн шанартайгаар, түргэнөөр худалдан абагшадтаа хүргэхэ, мүн магазинаймнай боһо алхажа ороһон хүн бүхэниие уринаар угтан, һайнаар хангажа гаргаха гэһэн зорилго хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй урда табигдана. Энэ нангин уялгаяа бэелүүлжэ, абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө манай басагад ехэтэ оролдодог даа.

Манай коллектив Орешково тосхондо оршодог эдеэ хоолой 92-дохи магазинай коллективтэй олон жэлэй туршада мүрысэдэг юм. Энэ мүрысөөмнай айхабтар эршэтэйгээр, хүдэлмэрилэгшэдэймнай үүсхэл бадаруулан, тэдэнэй һонирхол татан үнгэргэгдэдэг. Һара бүхэнэй, кварталнуудай, хахад жэлэй, илангаяа жэлэй дүнгүүдые гаргалга айхабтар һонирхолтой байдаг. Юуб гэхэдэ, хоёр магазинаймнай коллективүүдэй гэшүүд дүй дүршэлөөрөө, хүсэл зорилгоороо адлирхуу хүнүүд болоно. Түсэб, абаһан уялганууднайшье заримдаа тон адли болошодог. Хэрэбээ энэ һарада гү, али кварталда бидэнэй түрүүлээ һаа, нүгөөдэ кварталда тэдэнэр заатагүй бидэниие хүсэхэ. Харин саадахи кварталдань баһал бидэнэй ээлжээн болохо. Гэбэшье нёдондо бидэнэр илажа гараа һэмди. Мүнөөшье нэгэ бага уридлажа ябанабди. Буряад оронойнгоо Россин гүрэндэ һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо зорюулан абаһан уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ шадаһандаа тон баяртайбди. Игэжэ хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 23-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 23 мянган түхэригэй продукци худалдаабди. Тиигэжэ ойн баярай дипломдо, мүнгэн шанда хүртөөбди. Түрэл хотынгоо үндэр ехэ шагналда—Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэжэ байхада бидэнэр тон ехэ баяртайбди. Энэ амжалтада бидэнэй, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй багаханшье һаа хубита заатагүй оролсоо ёһотой.

Манай коллектив «Комсомол залуушуулай бригада» юм. Эндэмнай хуу залуу басагад хүдэлдэг. Жэл бүри шэнэ, залуу басагадые абажа, наймаалагшын хүнгэн бэшэ мэргэжэлдэ дурлуулан, дүй дүршэлөөрөө хубаалдадагбди. Гэбэшье тэдэмнай саашадаа олон жэлдэ бидэндэ үлэдэггүй. Һубэлгэн бэрхэ, хүн зоноор үгэеэ ойлголсожо шададаг, саашадаа эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ хүсэлтэй басагадай байгаа һаань, бидэнэр тэдэниие эндээ ажаллахыень ехээр баалангүй, дээдэ һургуулинуудта һурахыень эльгээдэгбди. Тиихэдэ хүн зоной дунда хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ шададаг, хүтэлбэрилхы шадабаритай басагадыемнай мүн лэ ондоо хүдэлмэридэ абажархидаг.

Үнинэй хүдэлжэ байһан басагадаймнай дундаһаа Евдокия Гуслякова дурдамаар, тэрэ манай коллективтэ 8-дахи жэлээ ажаллана. Оролдосотой бэрхэ хадань нүхэдынь тэрэниие бригадынгаа комсоргоор хэдэн жэлэй урда тээ һунгаһан юм.

Елена Александрова манда хоерлохи жэлээ ажаллана. Мүнөө жэлдэ училищи дүүргээд хүдэлжэ байһан Елена Иванова, Лилия Шулунова, Алла Тышкенова гэгшэд өөһэдыгөө һайнаар харуулжа, коллективтээ дадажа үрдеэ. Манай ажалда сэдьхэлэй ульһан илангаяа, ехэ хэрэгтэй.

Дутуу дунданууд гэхэдэ, нэн түрүүн транспорт, продуктнуудые зөөхэ, буулгахаһаа эхилээд олон юм ааб даа. Теэд энэмнай гансашье манай магазинда бэшэ, городой олохон магазинуудта мэдээжэ болоһон үзэгдэл ха юм. Тимэһээ энээн тухай дурдаадшье яахаб даа.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэнүүдые, мүнөөдэрэйнь гол эрилтэнүүдые зүбөөр, һайнаар, түргэнөөр хангаха хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулан ажаллажа ябаһан нүхэдөө, худалдаа наймаанай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые һайндэрөөр амаршалаад, һайниие хүсэхэ, зол жаргал үреэхэ хүсэл түрэнэ.

Г. НИКОЛАЕВА,
Совет худалдаа наймаанай отличник, 2-дохи пищеторгын 69-дэхи магазиниие даагша.

КПСС-эй ЦК-да

СССР-эй Министерствэнүүдэй болон албан зургаануудай, СССР-эй Наукануудай академиин хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн июлиин 20-до КПСС-эй ЦК-да боложо. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкын заабарин ёһоор, 12-дохи табан жэлэй ба бүри үлэмжэ удаан болзорой холын хараатайгаар СССР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектын хэр зэргэ зохёогдожо байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. К. Байбаковой мэдээсэл шагнагдаа. Министрнүүд А. А. Ежевский, И. П. Казанец, Н. С. Конарев, П. Ф. Ломако, А. И. Майорец, В. К. Месяц, Ю. Ф. Соловьев, Н. Н. Тарасов, В. С. Федоров гэгшэд үгэ хэлэбэд.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Горбачев зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

Экономикые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ, тэрэнэй үндэһэн дээрэ арад зоной һуудал байдалые саашадань һайжаруулха хүдэлмэриеэ шангадхаха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаба. Эрдэм, техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные хямдаруулха, капитальна һомололгонуудай ашаяа харюуласые ехэдхэхэ, хүдэлжэ байһан үйлэдбэриин хүсые бүри һайнаар ашаглаха, материальна хэрэгсэлнүүдые арьбалха, бүхы арга нөөсэнүүдые элсүүлхэ шухала гээд зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Арадай ажахын хубитые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ ба нарижуулан һайжаруулха, машина бүтээлгын болон бусад һалбаринуудые үлэмжэ түргөөр ургуулха, арадай хэрэглэмжын эд бараануудые үйлэдбэрилгэ хүгжөөхэ, бүхы зүйлэй продукциин шанар һайжаруулха зорилгонуудые шиидхэхэ гээшэ ехэ удха шанартай гээд зүблөөндэ хабаадагшад тоолобо.

Арбан нэгэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар дүүргэхэ, арбан хоёрдохи табан жэлэй болон үлэмжэ удаан болзорой хараатай даабаринуудые зохёохо талаар түсэблэлгын органуудай, министерствэнүүдэй болон албан зургаануудай хүдэлмэриин удха зэргые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Г. В. Романов, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков болон бусад зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

СЕВЕРОДВИНСКЫН ТУГТА ЛЕНИНЭЙ ОРДЕН ЗҮҮЛГЭГДЭБЭ

СЕВЕРОДВИНСК. (ТАСС). Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ городойнь ажалшадай аша габьяатай байһанай, ажахын ба соёлой байгуулалтада амжалта туйлаһанай түлөө Северодвинск город Ленинэй орденто хүртэбэ. Гүрэн түрын энэ үндэр дээдын шан барюулгада зорюулжа, городой партийна, совет ба ниитын организацинуудай, ажалша коллективүүдэй, дайнай, ажалай ветерануудай түлөөлэгшэдтэй хамта партиин городской комитедэй болон горгүйсэдкомой баярай суглаан Сагаан далайн эрьедэ бодхоогдоһон драмтеатрай шэнэ байшан соо болобо.

Нүхэр К. У. Черненко түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой бүридэлтэйгээр хүндэлэлэй президиум урма зоригжолтойгоор һунгагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй обороныи министр, Советскэ Союзай маршал Д. Ф. Устинов, сугларагшадта халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ. Шанда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө баярай суглаанда хабаадагшадые, Северодвинскын бүхы улад зониие үнэн зүрхэнһөө тэрэ амаршалаад, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын нэрэһээ коммунис ёһоной амар мэндые, халуун амаршалгануудые, ажалдаа амжалта туйлаха, жаргалтай һайханаар ажаһууха хүсэлэнгүүдые хүргэбэ.

ДАЛАЙН ФЛОДОЙ 60 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Оронойнгоо бүхы транспортын нэгэ хубинь байһан Далайн Флот арадай ажахын болон улад зоной ашаа шэрэлгын эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха тухай партиин XXVI съездын табиһан зорилгые амжалтатайгаар шиидхэжэ байдаг юм.

Июлиин 20-до Москвада союзуудай байшангай колонно зал соо болоһон баярай суглаан СССР-эй Далайн Флодой 60 жэлэй ойдо зорюулагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиев, партийна болон ниитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, флодой ветеранууд социалис мүрысөөндэ илагшад президиумдэ һууба.

Далайн Флодой министр Т. Б. Гуженко элидхэл хээ. Энэ һалбариин хүгжэлтын эгээл элихэн хуудаһанууд тухай тэрэ һануулаад, арадай ажахые ленинскэ партиин зүбөөр, холын хараатайгаар хүтэлбэрилдэг байһанай ашаар далайн транспорт амжалтануудые туйланхай гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Совет морягууд үйлэдбэриин тон шухала асуудалнуудые шиидхэхэһээ гадна, хилын саана манай Эсэгэ ороной нэрэ солые эрхимээр үргэжэ ябадаг, арадуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсохо, харилсан ажаллаха хэрэг бэхижүүлгэдэ хараатай ехэ хубитаяа оруулдаг юм. Далайн замай ажалшад түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэл хахадай даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

Министерствэнүүдэй, организацинуудай, транспортын нэгэ түрэл һалбаринуудай түлөөлэгшэд һайндэрөөрнь морягуудые амаршалаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын, хүдэлмэриин ашаг үрые, шанарые дээшэлүүлхын тула бүхы юумэ хэхэбди гээд суглаанда хабаадагшад найдуулба.

(ТАСС).

ЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ—БУЛТАНАЙ ХЭРЭГ!

Репортаж

ГООН ГУРИЛАЙ УРАСХАЛ

...дэхи АВМ-1,5 түхэлэй агрегат хоёр халаанда ...йгоор хүдэлгэгдэжэ, сүүдхын 150—200 центнер гэ...али даабариһаа һуралгүй ехэ ногоон гурил гаргана. ...рүүшын 1000 центнер тиимэ тэжээл бүйлуулагдаа. ...ын 600 центнер гранулированна тэжээл гүрэндэ ту...ба.

— ...ОЛО ябахада эн-...а түмэр хоолой-... утаан өөдөө буш-...барха оньһон тү-...дынь һүртэйгээр ...ямар нэгэ завод, ...шэнгеэр үзэгдөө ...ее, энээниие за-...гүй һаа, нэгэ то-...гэхэдэ алдуу боло-...

...бүдүүн барабан-...дэшээ, хажуу ...һан олон тоото ...олойнууд, түмэр ...нга, гэшхүүрнүүд, ...ин оньһон түхеэ-... Агрегадай ямараар ...айһаниие харуул-...рнууд, улаан, хүхэ ...опконууд харагда-...дэһэн нойтон но-... агрегадай «ама» руу ороод лэ эдэ халууи сорго хоолойнууд соогуур гаража, тээ тэрэ саана хуурай гурил болгогдожо, ехэ бункер руу гоожожо байна. Тэндэһээ саашаа тэрэнь монсогойлогдоод, хониной хоргооһонһоо томохон гранулнууд болгогдоод, ехэ амһарта руу адхаржа байха юм.

Никольскиин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз табан жэлэй саана район соогоо эгээн түрүүлэн витаминтай ногооной гурил гаргаха иимэ хүсэ ехэтэй АВМ-1,5 түхэлэй агрегат тодхоод хүдэлгэжэ эхилээ һэн. Тэрэ гэһээр эндэхид жэл бүхэндэ шэмэтэй һайн, витамин, белок ехэтэй үнэтэй тэжээл — ногооной гурил болон гранулированна тэжээл элбэгээр бүйлуулан гаргадаг болонхой. Нёдондо эндэхи машинистнүүд Н. П. Брылёв, П. Г. Хайруллин гэгшэд 10,2 мянган центнер тиимэ гурил татажа, республикын чемпионуудай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

— Агрегаднай хуушарантаа даа. Жэл бүри өөһэдөө заһабарилаад лэ хүдэлгэнэбди. Байгша ондо 12 мянган тонно витаминтай гурил болон гранул гаргаха ёһотой зомди. Июлиин 5-һаа хойшо энээнээ хүдэлгэжэ эхилээд октябрь һара болотор зогсоохогүйбди, — гэжэ ахалагша машинист Николай Петрович Брылёв хэлэнэ.

Халаан соогоо оройдоол 3 хүн энэ агрегадые хүдэлгэдэг юм. Манай ябахада нүхэр Брылёвтой хамта гранулятор хүдэлгэдэг машинист П. К. Крылов, бэлэн болгогдоһон продукци зөөдэг машинын жолоошон П. И. Брылев гэгшэд ажаллажа байба. Харин ногооень механизаторнууд Х. Т. Кравцов, А. А. Иванов гэгшэд КСК-100 түхэлэй комбайнаар сабшаад, хэршээд үгэхэдэнь, тэрэнииень залуу хүбүүд В. Н. Брылёв, И. И. Ерофеев гэгшэд таһалгаряагүй зөөжэ байгаа бэлэй. Мүн П. Г. Хайруллинай хүтэлбэрилдэг халаанда баһал 4 механизатор ногооень сабшадаг, зөөдэг байна.

— Хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо бүхыдэнь хэды шэнээн гурил татаабта? Халаанайтнай даабари хэды юм? — гэжэ асуухада, Н. П. Брылёв игэжэ хэлэнэ:

— Түрүүшээр сүүдхын 120—130 центнер гранул гаргадаг һэмди. Һүүлэй үдэрнүүдтэ ногооной таһалдуугүй зөөгдэдэг болоходонь 150—160 центнер гаргажа эхилээбди. Игээд саашадаа сүүдхын 200 центнер гурил болон гранул бүйлуулдаг болохо зорилготойбди. Даб дээрэ түрүүшын 1000 гаран центнер тиимэ тэжээл нөөсэлэгдэбэ.

— Ямар ургамалай ногоо сабшажа, гурил болгонобта?

— Нёдондо тариgдаһан хара тарянай ургасые мүнөө сабшажа байнабди. Муу бэшээр ургаа. Гектарай 70—75 центнер ногоон хуряагдана. Тэрэнэй һүүлдэ 50 гектарта таригдаһан доннигой ургасые сабшаад, удаань горох обёос хоёрые холижо хабар эртэ тариһан 400 гектарай полиин ургаса хуряажа, витаминтай ногооной гурил болгохобди, — гэнэ.

Агрегадайнь тээ саана айхабтар ехэ шулуун склад харагдана. Татагдаһан гурил хүргэгдэһэнэй һүүлдэ мэшээглэгдэжэ эндэ хадагалагдадаг зариманиинь гүрэндэ худалдагдадаг юм. Мүнөө тэндэһээ 600 центнер витаминтай, гранул болгогдоһон ногооной гурил гүрэндэ тушаагдаа. Колхоз байгша ондо хамтадань 6000 гаран центнер тиимэ тэжээл гүрэндэ худалдаха юм.

— Бидэ витаминтай иимэ тэжээлые нарай тугалнуудта, хурьгадта хүсэд нормоор эдюулхэһээ гадна, үнеэдэй, шахамал үхэрнүүдэй, хонидой тэжээлэй рациондошье нэмэжэ үгэдэгбди. Жэшээнь, үнгэрэгшэ үбэлдөө тусхай цехтэ хуурай холимол тэжээл бүйлуулхадаа, тэрээндэ 30 процент һолоомо, 20 процент талха тарянай зүйл холилсоод, дээрэнь үшөө 30 процент витаминтай ногооной гурил нэмэхэдэмнай, тэрэнэй шанар, шэмэнь эрид дээшэлдэг байба. Энээнэй ашаар адууһа малһаа ашаг шэмэ ехэ абтаа. Хоёрдохёор, витаминтай ногооной гурил гүрэндэ худалдахадамнай ехэхэн ашагтай. Хэрбээ байгша ондо 6000 центнер тиимэ тэжээл гүрэндэ тушаагаа һаамнай, орондонь тэндэһээ 12 мянган центнер талха тарянай холимол тэжээл үгтэхэ болоно, — гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахамад агроном М. Н. Третьяков хэлээ һэн.

Игэжэ эндэ шэмэтэй, үнэтэй тэжээл — витамин элбэгтэй ногооной хуурай гурил үдэр һүнигүй татагдажа, тэрэнэй нөөсэ ехэ болгогдожол байна.

М. НАМЖИЛОВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Ахалагша машинист Н. П. Брылёв (зүүн гарһаа), ногооной гурил гранул болгодог түхеэрэлгын машинист П. К. Крылов. 2. АВМ -1,5 түхэлэй агрегадай дэргэдэ. 3. Сабшагдаһан ногоо зөөдэг залуу тракторнстнууд В. А. Иванов, В. Н. Брылев.

Авторай фото.

ОЛООРОО ХАБААДАНА

Бүхыдөө 960 гектар сабшалантай Зэдын районой Боцын совхоз ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхын тула яһала ехэ оролдолго гаргадаг юм. Нёдондо жэлдэ совхоз сабшалангай гектар бүриһөө 21 центнер үбһэ хуряажа хамта дээрэ 27 мянган центнер тэжээл бэлэдхээ һэн.

Харин энэ жэлдэ ган гасууртай байжа, эндэхи элһэлиг сабшалангай ногоон нёдонойхидо хүрэбэгүй. Харин һүүлшын үедэ ороһон хура бороон ургасада нүлөөлжэ, һэргээжэ байна.

Тиимэһээ совхозой дирекци, партийна, профсоюзай, комсомолой комитедүүд, нютагай Совет ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүн зониие олоор хабаадуулха гэһэн Оронгын сомоной, Селенгинскын поселково Соведүүдэй үүсхэлые халуунаар дэмжээд, айл, үрхэтэн бүхэндэ хэидажа, тэдэнэй арга боломжонуудые элсүүлһэн хэлсээ баталба. Айл бүхэн гар хажуураар шугы бургаастай, суглуулжа боломоор лэ газарнуудаар ногоо сабшажа абаха даабаритай.

Июлиин 11-һээ Сагаан-Арал гэжэ газарта нүхэр А. Б Гусевэй звено үбһэ бэлэдхэжэ эхилбэ. Энэ оньһожоруулагдамал звено 340 гектар сабшалан дээрэһээ 5945 центнер үбһэ абаха даабаритай һэн тула, мүн лэ шугы бургааһан соогуур ногоо сабшана. Звеногой тракторист Б Плюснин гэгшэ Т-25 тракторна косилка шагтагалаад, адхашье ногоо үлээнгүй сабшахые оролдоно.

Үшөө оньһожоруулагдамал гурбан звено Гусевэй хойноһоо өөһэдынгөө участогуудта гараа.

Энээнһээ гадна, нүхэр З Потылцинагай эрхилдэг Боцын һаалиин комплексын коллектив, мүн З. Суетинагай ударидадаг 3-дахи гүүртын һаалишад тус тустаа 1500—800 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй.

Совхозой хонишод —бүхыдөө 11 отарынхид, доро дороо 250-аад центнер үбһэ бэлдэжэ абаха даабаритай Эдэнэй олонхинь түрүүшын мүр гарганхай.

Энэ жэлдэ түсэбөөр хараалагдаһан 24500 центнер үбһэнэй 21 мянганиинь сабшалан дээрэһээ абтаха ёһотой. Тиимэһээ гандажа, хүсэд һайнаар ургаагүй гол сабшалангай ногооной бага зэргэ ургахые хүлеэн татажа, хамаг ой модоной, шугы бургааһанай соорхой соогуур, добо дошонуудай, захын хонхор газарнуудаар гар хажуурааr сабшажа боломоор лэ ногоо халаахай, үрмэдэһэ суглуулха гээшэ нютагай зоной бултанай нангин хэрэг болоод байна.

Эндэ нёдондо жэлэй ургасын 6500 центнер хүр һолоомо үлэһэн юм. Тэрэнэй 2 мянган центнерынь һурилэгдэһэн, бэшэнь тюгууд болгогдоод сомогдоһон юм. Иимэ нөөсэеэ энэ жэлдэ хэрэглэхын тула яал.айб гэһэн асуудал гараһан байна. Нилээд удаан зүбшэлдэһэн, арсалдаһанай удаа агроном мэргэжэлтэй совхозой директор Н. А. Стайсупов хүр һолоомоёо хэршэжэ шанаржуулаад, нүхэндэ хадагалха гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Тиигэжэ сомоотой һолоомоной захада һолоомо хэршэдэг РТ-165 түхэлэй машинаар һолоомоёо жэжэдхэжэ, силос дарадаг нүхэнэй захада асараад, КУФ-1,8 түхэлэй машинаар дахин хэршээд нүхэн руугаа даранa. Тиихэдээ һолоомонойнгоо тэжээлэй шанар һайжаруулхын тула дабһална, хэдэн янзын химическэ бодосуудые нэмэнэ. 1 тонно һолоомондо дунда зэргээр 50 килограмм яарсын гурилай шэгшэдэһэ нэмэнэ. Мүн хэмжүүрээр уһа адхажа дэбтээнэ. Һүүлээрнь дээрэһээнь нимгэн пленкоор хушаад тюгүүдээр даражархина. Август һара соо, кукуруза хуряалгын үедэ нүхэнүүдэйнгээ хушалтануудые абаад, дээрэһээнь хэршэгдэһэн кукурузын набша намаа нэмэжэ, горитой һайнаар ябгалан, тракторaар даруулха юм. Тиихэдэ кукурузын набша намаагай шүүһэн һолоомондо шэнгэжэ, шэмыень һайжаруулха болоно.

Мүнөө совхозой агроном, мелиоратор нүхэр Первушинэй хүтэлбэри доро 1 нүхэндэ мянга гаран тонно иимэ тэжээл бэлэдхэгдээд байна. Энэ хүдэлмэридэ хабаадалсагшад КУФ-1,8 машинын машинист В. Цыренов, нүхэн соохи һолоомо шанаржуулдаг А. Плюснин, РТ-165-да хүдэлдэг. А. Боярков, уһа бүлеэдхэдэг И. Жарников, гэгшэд энэ ажалда тон ехэ оролдосотойгоор, тус тустаа харюусалгатайгаар хандана.

Д. АЮШЕЕВ.

КПСС-эй ЦК-гай ИЮНИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ТҮСЭБЭЙ ҮНДЭҺӨӨР ХҮГЖӨӨХЫН ТУЛА

Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадай коллективэй социально-экономическа хүгжэлтын түсэб соо арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхээр олон зүйлнүүд хараалагданхай. Үйлэдбэриие үргэдхэхэ, нарижуулан һайжаруулха асуудал, социальна талаар урагшаа дабшаха зорилго энэ түсэбэй гол хэрэгынь болоно. Энэл түсэбые дүүргэхын тула гурба мянга гаран хүдэлмэрилэгшэдтэй коллективэй хүсэн, доторой арга боломжонууд элсүүлэгдэнэ. Түбхын түрүүндэ гүрэнэй түсэб дүүргэлтые хуулита хэрэг болгохо шухала байгаа. Гэбэшье комбинадай коллектив дүрбэдэхи жэлэй түрүүшын хахадай туршада хүдэлөөд байхадаа, үндэр үрэдүн туйлаха шадабаритай байһанаа бодотоор гэршэлэн харуулаа бшуу. Энэ һайн шэнжэтэй хубилалтаяа бататаар тогтоножоруулха, бүри һайн болгохо хэрэгтэй байна.

Экономическа хүгжэлтэ хадаа социальна асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэлгын үндэһэ һууринь болоно гээшэ ааб даа. Гэдэргэнь хубилган тэмдэглэхэдэ, социальна хүгжэлтын хэмжээ ябуулганууд тэрэшэлэн экономическа зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь элитэ. Юрэдөө эдэ хоёр асуудал хоорондоо нягта холбоотой зүйл болоно гэжэ хэлэлтэй. Иимэ тобшолол комбинадай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ хэгдэһэн байна. Тэрэнь тон һайшаалтай.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй эрилтые бэелүүлэн, коллективэй социально-экономическа хүгжэлтын 1984 оной түсэбые дүүргэхэ тухай асуудал үргэнөөр зүбшэгдэһэн байгаа. Тус асуудалаар суглаан дээрэ элидхэл хэһэн комбинадай профкомой түрүүлэгшэ С. В. Тумуреев комбинадай коллективэй арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо, мүн энэ жэлдэ хэр зэргээр хүдэлжэ байһые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн харуулна.

Тиихэ зуураа тус коллективэй үйлэдбэрилэн гаргаһан продукциин шанар яһала һайжаржа байнхай. Хүдэлмэришэдэй салин хүлһэнэй хэмжээн ургана, кадрнуудые һурган бэлдэхэ хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулагдана, хүдэлмэришэн бүхэниие хэдэн мэргэжэлтэй болгохые оролдоно. Тингэжэ үнгэрһэн 3,5 жэлэй туршада 569 хүн үйлэдбэриин шадабариие дээшэлүүлһэн, 218 хүн шэнэ мэргэжэл шудалһан байна. Дээдэ һургуулинуудта, техникумүүдтэ, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида мүнөө комбинадай 106 хүдэлмэрилэгшэд һурана. Сэлэнгын ЦКК-да хүдэлдэг зуу гаран хүн жэл бүхэндэ курорт болон санаторидо ошожо, бэеэ эмнэлүүлнэ, элүүржүүлнэ. Эндэ соёлой-нийтын хүдэлмэри ябуулха, спорт болон физкультура хүгжөөхэ арга боломжо гүйсэд бии.

Тингэбэшье хүнүүдэй хүдэлмэридэ оролго болон гаража ошолго олон байһаар гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Жэшээнь, 1984 оной үнгэрһэн таба һарын туршада 260 хүн хүдэлмэриһөө болижо, ондоо тээшээ ябаһан байна. Эндэ хүнүүд ажаллахаар абтаа һэн. Юундэ иимэ дутагдал ушарнаб? Гол шалтагаанинь гэбэл, үйлэдбэриин эмхидхэл илангаяа барилгын мастерска участогуудта хангалтагүй байдалтай, мүн байрын гэрнүүд дуталдана. Гадна кадрнуудай таһаг ябахаяа шиидэһэн хүнүүдэй байдалые ёһоор шалгажа үзэнэгүй, ёһотоор хөөрэлдэнэгүй. Хүтэлбэрилэгшэдшье хүсэд мэдээгүй аад, мэдүүлгэ дээрэнь гаража ошоходонь арсахагүй байһанаа элирхэйлэн, гараа табижархидаг занишалтай.

Ажалай журам, нийтын гурим бэхижүүлхэ хэрэг хүгжэлтэ туйлалгын баһа нэгэ шухала зүйлынь болоно. Гэбэшье журам болон гурим эбдэдэг ушарнуудай үшөө олон байһан тухай элидхэл соо заагдана. Энэ ушарта цехүүдэй профсоюзай комитедүүдэй, нүхэдэй сүүдүүдэй хүдэлмэриин шүүмжэлэгдэһэниинь зүб байна. Электростанциин, модо бэлдэлгын цехэй болон үйлэдбэриин бусад хэдэн коллективүүдтэ ажалдаа гарахагүй, һамшаха, хожомдохо ушарнууд, нийтын гурим сахилгада зохихогүй ябадал гаргалга олон.

Залуу мэргэжэлтэдэй совет, энэ предприятиин социальна болон экономическа хүгжэлтын түсэб бэелүүлхэ тэмсэлдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай олонийтын эмхи мүн. Дээдэ һургуули болон техникумүүдые дүүргээд, комбинадай үйлэдбэри дээрэ хүдэлхэеэ ерэһэн инженернүүд болон техникүүдтэ эндэ һууринжан хүдэлхэ эрхэ нүхэсэл тогтоохо хүсэн болоно. Залуу мэргэжэлтэдые байратай болгохо, үхибүүдыень ясли гү, али саадта дары абхуулха эрилтэ тус совет комбинадай захиргаанай үмэнэ табижа байха уялгатай.

Комбинадай хамһабариин ажахын үндэһэ һуури бэхижэжэ байнхай. Эндэ үхэр мал барина, овощ ургуулна. Үнгэрһэн гурбан жэл хахадай туршада тус ажахы абаһан продуктнуудаа комбинадай мэдэлэй үхибүүдэй эмхи зургаануудта, больницада, коллективэй гэшүүдтэ худалдажа, 700 мянган түхэригэй олзо оруулаад байна. 2690 тонно овощ, 1100 тонно мяхан наймаанда гаргагдаа бшуу. Энэ хадаа комбинадай ажалшадай аша туһада зорюулагдаһан хэмжээ ябуулга мүн.

Гэбэшье энэ ажахые саашадань үргэдхэхэ, ашаг үрынь улам арьбадхаха хэрэгтэй байгаа. Тиигэхэ болоходо тэжээлээр хангаха асуудал шиидхэгдээгүй байһаар. Мүн тэрэшэлэн эдлүүриин газар багадана. Мүнөө оройдоол 150 гектар газартай юм. Шугы бургааһа отолжо, болдог болдирүү тэгшэлжэ, үлэмжэ шиигтэй участогуудые хатаажа, шэнэ газар ашаглаха хүдэлмэреэ түргэдхэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. Гадна табадахи теплицын барилга юундэшьеб хэтэрмэ унжагайрна.

Социальна хүгжэлтын түсэбэй үшөө нэгэ хубинь хадаа ажалшадай амаралтын, элүүржүүлгын асуудал болоно. Комбинадай оршон тойрон садоводуудай гурбан эмхинүүд байгуулагданхай. Хамтадаа 1300 гаран айл дачатай боложо, ажалһаа сүлөө сагаа тэндээ үнгэргэдэг гээшэ. Энэ жэлдэ үшөө 30 айл участок абажа, эдэ эмхинүүдтэ хамжаба.

Спортивна комплекстой соёлой шэнэ ордон ашаглалгада үгтэһөөр жэлһээ үлүүхэн саг үнгэрбэ. Энээхэн богонихон сагай туршада ордоной хүдэлмэрилэгшэд олониитэ эдэбхитэдэй туһаламжада түшэглэн, соёл гэгээрэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа үрдеэ. Гэхэтэй хамта ордоной хүдэлмэридэ, поселогой оюун бэлигтэ залуушуул үшөөл үсөөнөөр хабаадуулагдана бшуу.

Хүн зоной элүүр энхые хамгаалха эмхи зургаануудай, ажаһуудалай үдэр бүриин хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай хүдэлмэри тухай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ горитой хөөрэлдөөн болоо һэн. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар ябуулгадаг хүдэлмэридэ дутуу дунданаудай, шиидхэгдээгүй асуудалнуудай үшөө олоор ушардаг байһан тухай анхарал ехээр хандуулагдаа. Коллективэй социально-экономическа хүгжэлтын түсэбые амжалтагайгаар дүүргэхэ зорилгонууд хараалагдана.

С. БОГУСЛАВСКИЙ,
«Байкальские огни» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Кабанскын район.

САГИТ ШАМСУТДИНОВАЙ ЖАРГАЛ

КОММУНИСТ ТУХАЙ хөөрөөн

САГ ЯАГААШЬЕ түргөөр ошоно гээшэб даа. Аяар табяад жэлэй саана минии эхэ эсэгэ хоёр холын Татариһаа Буряад орондо зөөжэ ерэһэн юм, — гээд, Сагит Сабитович тордиһогүйгөөр буряадаар хөөрэнэ. — Тэрэл 1937 онһоо хойшо манайхин энэ үнэр үргэн дайдада ажаһуудагбди. Бодото зол жаргалаа, хоёрдохи орон нютагаа эндэл олоһон зомди. Мүнөө 59-хи наһанайнгаа богоһо алхажа ябанаб, олон юумэ харагдаа, үзэгдөө гээшэ. Хүндэшье саг ушараа. Харин баяр жаргал асарһан жэлнүүд тэдээн соо олон ааб даа. Ажал яһала хэгдээ. Мүнөөшье хэхэ юумэн ехэ. Хүбүүд, басагаднай булта томонууд болонхой, эрдэм һургуулитайшье. Мүнөө булта өөһэдын бүлэтэй бүдүүн айлнууд. Бидэ түрэлхидтэ тэрээнһээ ондоо ямар жаргал хэрэгтэйб?..

— Үнэхөөреэшье, бидэ жаргалтай түрэлхид гээшэбди, — гээд Сагит Сабитовичай һамган Екатерина Федоровна мамай хөөрэлдөөндэ оролсоно. — Гурбан басагаднай хүдөө ажахын институдай агрономическа болон механизациин факультет дүүргэнхэй. Светлана Хоринин районой «Георгиевский» совхоздо агрономоор хүдэлнэ. Мария прибор бүтээлгын заводой инженер. Валентина БАМ-да агроном-овощ-ургуулагша. Сергей Федор хоёрнай техникум дүүргэһэнэйнгээ һүүлдэ баһал БАМ дээрэ механигууд юм. Табан үхибүүднай иимэ мэргэжэлтэд болонхой. Эхэ эсэгынгээ мэргэжэлһээ жэшээ абаа юм гү гэжэ һанагшабди. Сагит бидэ хоёр наһаараал механизатор ябаһан, таряа яһала ургуулһан зомди.

Энэ гэр бүлын эзэн С. С. Шамсутдиновай ажабайдалай намтар ехэшье, һайханшье. Арбан таба наһатайдаа механизаторнуудай Элхиин һургуули дүүргэжэ, трактористын үнэмшэлгэ абаа һэн. Энэмнай 1942 ондо болоһон хэрэг. Тиигээд 1945 оной март болотор Сагит хүбүүн Чисаанын МТС-тэ трактористаар хүдэлжэ, ажалай бодото һургуули гараа, бэеэ олоо. Агууехэ илалтын хабарые Сагит Шамсутдинов тракторна отрядай бригадир тушаалтай угтаа һэн.

— Хэсүү жэлнүүд байгдаа даа, — гээд, Сагит Сабитович хөөрөөгөө намдуугаар үргэлжэлүүлнэ. Минии эсэгэ Сабит 1942 ондо дүлэтэ дайнда унаһан юм. Закья эжымни мүнөө 84 наһатай, маанадтаяа һуудаг. Тэрэ бүхы наһаараа колхозой ажалда ябаа, бидэниие — хоёр хүбүүдые, хоёр басагадые гансаараал үргөө юм даа.. Эжынгээ халуухан сай ууажа һуухадаа, хайран нүхэрынь, манай эсэгэ хажуудань һуужал һууха байгаа гэжэ бодоходоо уярхаш даа. Тэд манай эсэгэ ехэ дайнда унаһан, хорин миллион совет хүнүүдэй нэгэниинь, энэ һайхан гэрэлтэ үдэрнүүдэй түлөө залуу наһаяа үгэһэн ха юм. Бидэ солдадай хүбүүд, басагад тэрэнэй хэрэг үргэлжэлүүлээбди. Манай хүбүүд манай хэрэгые үргэлжэлүүлнэ. Тиихэдээ энэ дэлхэйн ажабайдал хэтын хэтэдэ мүнхэ байг гэһэн удхатай болоно бэшэ гү? Би өөрөө үнинэй коммунист, наһан соогоо хүнүүдэй аша туһада таряа ургуулжа ябаһан хүн хадаа ажалаараал омогорхожо ябагшаб. Наһанаймни нүхэршье пенсидэ гарахынгаа урда тээ 12 жэлэй туршада трактористаар хүдэлһэн юм. Катя бидэ хоёр хүнэй урдаһаа сэхэ хараха эрхээ наринаар сахижа ябаабди. Энэ, юрэдөө, һайрхаһан үгэ бэшэ, харин манай наһанай хэрэг.

Саашань Сагит Сабитович механизаторай мэргэжэл тухай, хүдөө ажахын машинанууд тухай һонирхолтой бодолнуудые хэлэнэ. Хахад часай туршада трактораа гү, али комбайнаа аршаа, арилгаа һаа, заатагүй нэгэ тээнь эбдэрхэеэ ябаһан юумые олохош, тиигээд тэрээниие заһаадхибал, хахад үдэр соо полидо байхагүйш гэнэ тэрэ. Тон зүб. Хүнхинэжэ байһан тракторай «амилхые» хүнэй сээжые шагнаһан доктортол адляар ажаглаха хэрэгтэй. Техникые шэнэ байхаһаань эхилээд наринаар харууһалха, зүбөөр ашаглаха гээшэ механизатор бүхэнэй нангин уялга болоно. Мориишье, жэшээнь, саг соонь уһалаа эдеэлүүлээгүй һаа, дабаа дабахань тэрээндэ хүшэр лэ байха. Тиимэһээл тракторай, машинын эзэн бүхэн тэрээндээ эзэн ёһоор хандаха зэргэтэй. Илангаяа залуу механизаторнууд.

Иимэ эрилтэнүүдые Сагит Сабитович өөрөө наһаараа дүүргэжэ ябадаг хүн. Суг хүдэлжэ ябаһан нүхэдтөө, совхозойнгоо залуу механизаторнуудта тэрэ мүн лэ иимэ эрилтэнүүдые табидаг. Олон жэлнүүдэй туршада би Сагит Сабитовичай ажаллажа ябахые харааб, нэгэтэ бэшэ тэрэнэй гэртэ орожо хөөрэлдөөб. Харин нэгэтэшье тэрэнэй уруу дуруу ябахыень харааүйб. Хододоол даруу зантай, энэрхы сэдьхэлтэй ябадаг хүн. Арбан жэлэй саада тээ Сагит Сабитович Загаһатын совхозой ахамад инженерээр хүдэлдэг байһан юм. Совхозой МТМ-дэ хүрэжэ ерэхэдэмнай Сагит Сабитович «Зай, нүхэд ошое, комбайнуудые харая» гэбэ. Техникэ заһабарилгын түлэг үбэлэй хаһын һаял эхилээд байһан үе байһан туладань «Энэмни юугээ комбайн гэбэ гээшэб, аяар хойто намар таряа хураалгада гараха юумые яахаяа харуулхаяа һананаб. Али МТМ соонь биратай юумэнэй хэгдээгүй хадань манай нюдэ бурууюлтүүлхэеэ һанаба гү?» гэжэ бодоһоор МТМ-гэй зүүн захын харша руу гэшхэлбэбди. Уданшьегүй жагсаалда байһан сэрэгшэд мэтэ зурытар табижархиһан комбайнуудта хүрэбэбди. Комбайн бүхэн тусхай табсангууд дээрэ табигданхай, мөөрнүүдынь сагаанаар будагданхай, мотоорынь тусгаар оёгдоһон бүд хушалтаар хүрмэгдэнхэй байжа байба. «Хүдөө ажахын техникые шэнэ ГОСТ-ын ёһоор харууһалха эрилтэнүүд иимэ болонхой, ганса орооһоной комбайнуудые бэшэ, харин газар элдүүрилдэг, таряа таридаг бүхы техникые намарһаа эхилээд лэ зүбөөр харууһалалгада табиха саг ерээд байна» — гэжэ ахамад инженер тайлбарилаа бэлэй.

Хэдыхэн һара үнгэрөөд байхада, хүдөө ажахын техникые харууһалалгада зүбөөр табиха гэһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Загаһатын совхоз эрхимлэһэн байжа, автомашинаар шагнагдаба гэһэн мэдээсэл ерээ һэн. Энээндэ совхозой ахамад инженер С. С. Шамсутдиновай гаргаһан үүсхэл, ябуулһан хүдэлмэринь тон ехэ байгаа. Мүнөөшье Сагит Сабитовичай гэртэнь хэһэн, бүтээһэн ажалынь гэршэлһэн зузаахан фото-альбом хадагалаатай. Тэрэ альбомой хажууда 1941—1945 онуудта үргэлжэлһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ гаргаһан шэн габьягай түлөө «Шэнэ ба боро газар ашаглаһанай түлөө», В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй медальнуудые, Агууехэ Октябриин XXX жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгарһанай түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота болон бусад олон. Хүндэлэлэй үнэмшэлгэнүүдые харахат. Эдэ бүхы шагналнууд Сагит Сабитовичай үнэн сэхэ ажалые, олоной түлөө нийтын дунда үхибүүн наһанһаа эхилжэ ажаллан ябаһые эли тодоор гэршэлнэ.

Мүнөө С. С. Шамсутдинов түрэл совхозойнгоо МТМ-гэй дэргэдэхи хүдөө ажахын техникэ заһабарилга, харууһалалгын талаар түхеэрэгдэһэн тусхай хашаа байрые даадаг. Эндэшье хамаг ажалынь урагшатай, түсэбэй ёһоор ябуулагдадаг.

Тиимэшье байнгүй яахаб даа! Үнэн сэхэ ажалаараа зол жаргалаа олоһон КПСС-эй гэшүүн Сагит Сабитович Шамсутдинов жара наһандаа дүтэлөөшье һаа, урдынхидаал үглөөгүүр эртэхэн бодожо, хото хүдөөгэй харгынуудта үнинэй харагдахаяа болиһон «Победа» машинадаа һуугаад лэ совхозойнгоо МТМ тээшэ зориһон зандаа. Тэндэ тэрээниие ажалынь хүлеэнэ. Дуратай ажалынь!

Л. ГОМБОЕВ,
«Хэжэнгын гол» газетын редакциин таһагые даагша.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ — ҮНДЭР УРГАСАДА

БАЯН УРГАСА — ОРОЛДОСОҺОО

Мүнөө жэл газар таряалангай хүдэлмэрилэгшэдэй урда тон харюусалгатай зорилгонууд табигданхай гэжэ мэдэнэбди. Сагай уларилай ямаршье эрхэ байдалда бүхы ургамалнуудай үндэр баян ургаса абажа, орооһо таряа, тэжээл болон бусад продукци үйлэдбэрилхэ түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэхэ эрилтэ табигдана. Энээниие дүүргэхын тула бидэ, механизаторнууд, хамаг бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ элсүүлэн ажаллаха нангин уялгатайбди.

Һаяхан республикын колхоз, совхозуудай ахамад агрономууд, тракторна бригаднуудай бригадирнууд болон звенонуудые даагшадай зүблөөндэ хабаадагшад баян ургаса хураажа абаха хандалга баталан абаа бэлэй. Энэ хандалгыень манай тракторна бригадын гэшүүд тон халуунаар угтажа, зүбшэн хэлсээд, һайшаан дэмжэбэ, өөһэдөөшье үндэр зорилгонуудые хараалба.

Манай нютагай газар таряалан үндэр баян ургаса үгэхэ гүйсэд аргатай гэжэ үнгэрһэн жэлдэ туйлаһан дүнгүүдые согсолходоо ойлгоо һэмди. Ушарынь эрдэм ухаанай үндэһөөр газар таряалангаа эрхилһэнэй, техникээ һайнаар заһабарилжа, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар недондо гектар бүриһөө 29.8 центнер орооһо суглуулжа абаһан байнабди.

Һайнаар заһабарилагдаһан техникэ таряалан дээрэ гараһан түрүүшын үдэрһөө эбдэржэ һаатангүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг. Энээниие хараадаа абажа, һүүлэй жэлнүүдтэ техникэ заһабарилгада онсо анхарал хандуулдаг болонхойбди. Манай колхоз хоёр жэлэй саада тээ шэнээр эмхидхэгдэһэн юм. Тиимэһээ техникэ заһабарилха зохид һайн эрхэ байдалтай үшөө болоодүй. Тиигэбэшье механизаторнуудней урма зоригоо мохоонгүй, машина, техникээ һайнаар заһабарилна. Энэ жэлдэшье техникээ таряалгын урда тээ шалгажа, туршажа үзөөбди. Юуб гэхэдэ, халуун ажалай эхилхэдэ, нэгэшье час һаатангүй таряалан дээрээ гарахада найдамтай байна ха юм. Урдань машинануудаа абаһаар хүдэлгэжэ шадангүй, хэдэн үдэрөөр һаатадаг байгаабди. Тингэжэ газарайнгаа хүрьһэндэ шииг нойто элбэгээр барижа үрдингүй алдадаг, мууһаар элдүүрилдэг, тарилгын зохид болзорһоо хожомдодог һэмди.

Һүүлэй үедэ хамтын подрядай гурим хаа хаанагүй нэбтэрүүлэгдэнэ. Энээниие би тон һайшаанаб. Үнгэрһэн жэл бидэ энэ гуримда анха түрүүшынхеэ оробобди.

Мүнөө жэл гол түлэб 14 хүнһөө бүридэһэн манай бригадада 528 гектарта орооһото ургамалнуудые, 407 гектарта тэжээлэй ургамалнуудые тарижа ургуулха даабари үгтэнхэй. Коллективтэмнай суглаан үнгэргэгдэжэ, технологическа картын ёһоор хэхэ хүдэмэриингөө түсэбые зүбшэн хэлсээбди. Мүн эсэсэй дүнгүүдээр түлөөһэеэ абахаар колхозойнгоо правленитэй хэлсээ баталбабди. Баян ургаса ургуулжа абахада хэрэгтэй бүхы юумээр колхоз өөрынгөө зүгһөө манай бригадые хангаба. Тракторна бригадыемнай толгойлогшо В. Д. Жамбалов коллективэйнгээ гэшүүдэй ажалые бүридхэн тэмдэглэжэ байха юм. Тэрэнэйнь ёһоор салин хүлһэеэ хубаажа абахабди.

Нёдондо жэл шэнэ гуримда орожо, эсэсэй дүнгүүдээр салин хүлһэеэ абаха болоһон дээрэһээ булта нэгэ хүн шэнги эбтэйгээр ажаллаа бэлэйбди. Тиигэжэ сагай уларилай хэды муу байбашье, эртынгээ орооһото ургамалнуудые хүдэлмэриин зургаан үдэрэй туршада хэрээһэлэн тарижа, район дотороо эгээн түрүүлэн, майн 12-то, энэ ажалаа дүүргээ һэмди. Удаань силос болгогдохо ургамалнуудаа дүрбэн үдэрэй туршада таряабди. Харин намартаа хура бороотой байһан дээрэһээнь таряа хураалгаяа сентябриин 13-да эхилээд, мүн лэ район дотороо түрүүлэн, хүдэлмэриин 18 үдэрэй туршада дүүргээ бэлэйбди. Энэшье жэлдэ бригадаараа энээнһээнь үшөө эршэмтэйгээр ажаллахаар бэеэ зэһэнхэйбди.

Манай бригадада газарай хүрьһэ элдүүрилхэ, хахалха ажал дээрэ А. Д. Гыргенов, С. Ш. Озбонов, тарилга дээрэ Б. Д. Пархаев, Б. Н. Иванов, В. С. Ханхаев, минеральна утэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэридэ Б-Ж. З. Хамнуев, таряа хураалга дээрэ Д. Д. Хамагаев, В. Л. Хихаев гэгшэд онсо шалгарһан юм.

Мүнөө үеын механизаторнууд ганса трактор, комбайнуудаа жолоодохоёо мэдэхэ бэшэ, харин ургамал бүхэниие тарижа ургуулха агротехникэ эрхимээр шудалха ёһотой. Тиимэһээ бидэ үнгэрһэн үбэл суббото бүхэндэ хэшээлдэ ябажа, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлһэн байнабди. Мүнөө олонхимнай агротехникын гуримуудые, севооборот, тарилгын болзор, үрэһэ тариха болон минеральна утэгжүүлгэнүүдые оруулха нормо, ургаса ехые үгэдэг таряанай сортнуудые болон бусадые һайн мэдэнэ гэхэдэ алдуу болохогүй.

Нёдондо бидэ ургаса ехээр үгэдэг, нютагай эрхэ байдалда таарулагдаһан сортнуудые тариһанай ашаар баян ургаса хуряагаабди. Жэшээлхэдэ, «бурятская-79» сортын шэниисэ гектар бүриһөө 36,2 центнер, «сельма» сортын обёос 31 центнер ургаса үгэһэн байна. Харин 80 гектар паар дээрэ таригдаһан «комета» сортымнай шэниисэ гектарай 52 центнер орооһо үгэбэ. «Крупнозернистый» гэжэ сортын обёосой үрэһэн оройтожо, хебар хахалагдаһан поли дээрэ таригдаашье һаа, гектарай 19 центнер ургаса хуряажа абаа һэмди. Мүнөө эдэл сортнуудайнгаа булта нэгэдэхи ба хоёрдохи классай шанарта хүргэгдэһэн үрэһэ таринабди.

Мүн баян ургаса абаха хэрэгтэмнай хахалагдаһан намарай паар һайнаар нүлөөлөө һэн. Тэрэниие бүхыдэнь 800 гаран гектар хахалһан байгаабди. Харин таряа хураалгын оройтоһон дээрэһээ оройдоол 412 гектар намарай паар хахалаа һэмди.

В. МАШКИНОВ,
Түнхэнэй районой «Мир» колхозой механизатор, БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат.

ТУРКМЕНИИН ССР, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Огулдженнет Сопиевна Куловагай ажалайнь намтар тэрэнэй сасуутанайхитай тон адли. Ашхабадска областиин Кировскэ районой «Тезе ел» колхозой хлопок ургуулагшадай бригадада тэрэ дунда һургуули дүүргэһээр ерэжэ хүдэлһэн юм. Жэл үнгэрөөд байхада, тэрэ хлопогой 9 тонно нарин утаһа тушаажа, колхоз соогоо эрхим амжалта туйлаа һэн. Һүүлээрнь залуу басаган үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор, «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаһан байха юм. Үнгэрһэн жэлдэ О. Куловагай ажалладаг бригада «сагаан алта» үйлэдбэрилхэ даабаряа илээд үлүүлэн дүүргээ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. Кулова (дундань) Н. Атаева (зүүн гарһаа). А. Баймурадоватай.
ТАСС-ай фотохронико.

Совет орон дотор

ТАРЯАШАДАЙ ХАЛУУН ХАҺА

Республикын урда районуудай таряашад вахтова арга хэрэглэжэ, орооһото ургамалнуудые хураалгые эршэтэйгээр ябуулна.

Үдэ тээшэ 45 градус хүрэтэр халуун болоно. Гэбэшье механизаторнууд ажалаа замханагүй. Ургаһан таряагаа саг соонь хуряаха хэрэгтэй: болбосорһон таряан газар дээрээ хуряагдаагүй байхадаа, гээлтэ хоролтодо орохо бшуу.

Чимкентскэ областиин К. Марксын нэрэмжэтэ совхозой комбайнернууд хоёр-хоёр час болоод лэ бэе бэеэ һэлгэн хүдэлнэ. Иимэ гуримаар хүдэлхэдэ, таряа хадаагын эршэ нэгэшье һуладанагүй. Таряа хураалгын түрүүшын табан хоногой дүнгөөр В. Чижан социалис мүрысөөндэ илажа гараба.

ХОНИШОДТО АЙЛШАЛНА

Агитаторнууд, политинформаторнууд болон лекторнүүд хонишодой эгээ холын отарчуудта айлшална. Хүдөөгэй парткомууд болон партбюронууд малшадай зунай халуун хаһада үнгэргэхэ хөөрэлдөөнүүдэй тематика зохёоһон юм. Дотоодын болон гадаадын ажабайдалай үйлэ хэрэгүүд тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхэһээ гадна малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ябаса тухай асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Хада уулата хизаарай эрхэ байдалда социалис мүрысөөн өөрын онсо шэнжэтэй юм. Тэрэ онсо шэнжыень хүн зондо ойлгуулха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо гээшэ партийна эдэбхитэдэй зорилго мүн болоно.

Партиин Алайска райкомой дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Энэ райком агитаторнууд болон пропагандистнуудай бригада байгуулһан юм. Республикын энэ эгээл үндэр шэлэдэ оршодог районой колхоз болон совхозуудай зунай бэлшээринүүд хадын хабшалнуудта, Памирай шэлын тэшалангуудта оршодог. Тиимэһээ хонишод гансал морёор хонидоо туужа энээ руу асардаг. Тиимэһээ агитаторнуудшье баһал мори унаха баатай болобо. Пропагандистнууд болон агитаторнуудай иимэ бүлэгүүд байгуулагдажа, холын бэлшээридэ хүдэлжэ байһан хүн бүхэниие хангаха, партийна комитедүүдэй хүдэлмэриие саг соонь ябуулха арга олдобо.

ПРОМЫШЛЕННА ҮНДЭҺӨӨР

Белоруссиин Полеси мал ажалые индустриальна аргаар үсхэбэрилдэг хизаар болобо. Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоз-комбинадай ажалшадта барилгашад 10 мянган толгой мал шахан таргалуулха шэнэ комплексын түлхюур барюулба. Регионой олонхи ажахынууд үхэрэй мяха үйлэдбэрилгые промышленна аргаар ябуулна.

— Эндэхи газар дээрэ хэгдэһэн мелиорациин хүдэлмэри мал ажалые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэдэ һайнаар нүлөөлнэ, — гэжэ Белоруссиин ССР-эй Хүдөө ажахын министерствын таһагай начальник В. Щукин хэлэнэ. — Ганса үнгэрһэн жэлдэ урдань намаг налхи байһан 30 мянган газар нуга сабшалан, бэлшээринүүд болгогдоо: тэжээлэй бардам нөөсэ байгуулагдажа, малые нэгэ газарта барижа үсхэбэрилхэ арга олгогдоо. Тусхай шэглэлтэй 20 ажахы үхэрэй мяха үйлэдбэрилнэ. Мал ажахын томо комплекснууд, витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ участогууд, үбһэ, түмһэтэ тэжээл хадагалха, складууд сенажай башнинууд эндэ баригдаа. «Үхэрэй мяханай фабрикануудай» цехүүд шэнэ түхеэрэлгэнүүдтэй. Оньһон болон автомат арга хэрэглэһэнэй ашаар центнер мяха абахада гаргаһан гаргашанууд бага фермэнүүдтэй байха үетэй сасуулхада, таба дахин бага болоһон байна.

Намаг налхи байһан газарые элдүүрилһэнэйнгээ ашаар Белоруссиин Полесиин ажал-

АЖАЛ ХЭРЭГЫНЬ УРАГШАТАЙ

«Ленинэй зам» колхозой загаһашад энэ жэлдэ яһала амжалтатай хүдэлжэ байна. Жэшээлхэдэ, Иннокентий Семенович Кузнецовой хүтэлбэрилдэг загаһашадай бригада XI табан жэлэй 3,5 жэлэй түсэбые 114 процент бэелүүлээ гэхэ гү, али 4700 центнер загаһа бариха түсэбөө 5342 центнертэ хүргөө. Тиихэдэ Н. А. Вторушинай, И. Д. Коневинэй бригаданууд табан жэлэйнгээ даабариие уридшалан дүүргэжэ ябана.

Тус колхозой хамһабариин ажахыда ажал хэрэгүүд мүн лэ урагшатай. Байгша ондо ан үсхэбэрилэгшэд 3360 гүлгэ абаха байгаа һаа, мүнөө 3620 гүлгэ түлжүүлжэ байнхай. Тиихэдэ И. А. Изевлевэй даадаг модошодой бригада түсэбөө ходо дүүргэнэ. Баян дүршэлтэй колхознигууд А. Дудченко, В. Меньшиков, Н. Вторушин, И. Кузнецов болон бусад залуушуулда ёһото жэшээ харуулан хүдэлнэд.

Н. ГАЛДАНОВ.

Баргажанай район.

ЭРШЭЕЭ ҺУЛАДХАНГҮЙ

Улаан-Үдын гарай бэлэгүүдые бүтээдэг туршалгын заводой коллектив жэлэй эхинһээ абаһан эршээ алдангүй, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, зургаан һарын түсэбтэ даабариие. сүм дүүргэһэн байна. Тиигэжэ продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 100,4 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 101,9 процент бэелүүлээ.

Ажалай түрүү онол арганнуудые үйлэдбэридэ зүбөөр нэбтэрүүлһэнэй, продукциингаа шанарые нарижуулан һайжаруулһанай, мүн ажалай болон технологическа журам шангадхаһанай, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар заводой хүдэлмэришэд эдэ амжалтануудые туйлаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Заводой цехүүд, бригадануудай дунда табан жэлэй дүрбэдэхи жэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Г. Г. Борохоевагай хүтэлбэрилдэг шаажан гүйлгэдэг, В. П. Федоровой ударидадаг уран бүтээлэй цехүүд хахад жэлэй түсэбтэ даабариие болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэжэ, мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа. Бригаданудай дунда дэлгэрһэн уриалдаанда Людмила Ильинична Анпилоговагай толгойлдог үгалзатуулан оёдог, Николай Агапович Теслерэй хүтэлбэрилдэг уран дархашуулай бригаданууд эрхимлэнэ.

Д. АМОГОЛОНОВ.

МҮНӨӨДЭР—ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

...ВЕТ ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

...рэхэй. Жэлэй туршада хүн зондо 29 мянган телевизор, 18 мянган холодильник, 20 мянган хубсаһа угаадаг машина, 4,5 мянган хүнгэн автомашина худалдагдана.

Энэ хугасаа соо эд бараа худалдаалгын хэмжээн 16,5 дахин дээшэлээ. Эдэ тоонууд манай республикын хүн зоной ажабайдалай улам һайжарһые гэршэлэн харуулна.

Худалдаа наймаан республикынмнай экономико болон соёлой хүгжэлтэдэ эдэбхитэйгээр нүлөөлнэ. Хэды тиимэ байбашье манай худэлмэрилэгшэд эд бараа элбэгжүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдожо байдаг. Тэрэнэй ашаар республика дотороо эд бараа үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхын, республикаһаа гадуур эд бараа худалдажа абахын, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхын, хамбабарилхын, ахахдаһые хүргэхын түлөө хэрэгтэй элдэб зэмжээнүүдые абанабди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ хүн зондо эд бараа улам ехээр худалдаха талаар худэлмэри үрэгдэнэ. Худалдаа наймаан болон нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлэгдэжэ, хүн зониие хангалтада түрүү онол арга хэрэглэхын талаар социалис мүрысөөн үргэлжэлнэ.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ эд бараа болон эдеэ хоол худалдаха түсэб 100,8 процент дүүргэгдэбэ. Түсэбһөө гадуур хүн зондо 4,5 миллион түхэригэй эд бараан худалдагдаа. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, эд бараанай эрьесэ республика доторнай 4,1 процентээр ургаһан байна. Мяхан, тоһон, сыр, виноградһаа нэрэгдэһэн архи, хибээ, телевизор болон бусад олон эд бараан үлүү ехээр наймаалагдаба.

Мүнөө жэл худалдаа наймаанай олохон коллективүүд өөрынгөө шанналта һайндэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтажа байна.

Жэшээлэбэл, Улаан-Үдын хилээмэ худалдадаг эмхиин коллектив эд бараанай эрьесын түсэбые гурбан үдэр урид дүүргэбэ. Гусиноозерскын ОРС-ын худэлмэрилэгшэд хахад жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 454 мянган түхэригэй эд бараа худалдаа.

Сэлэнгын нийтын эдеэ хоолой трестын коллектив үнгэрһэн зургаан һарынгаа түсэбые 103,6 процент дүүргэбэ. Тингэжэ тэдэнэр республикын нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, КПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

«Детский мир» магазинай худэлмэрилэгшэд багашуулда саг үргэлжэ анхарал хандуулжа, «Минии түрүүшын бэлэг», «Пионернүүдэй зун», «1984 оной зун» гэжэ нэрлэгдэһэн ярмаргуудые һонирхолтойгоор үнгэргэбэ. Эдэбхи үүсхэлтэйгээр худэлмэрижэ ябуулдаг тула тус магазинай коллектив түсэбөө 102,5 процент дүүргэбэ.

Тэрэшэлэн нэгэдэхи пищеторгын, спортторгын, Зэдын ба Ципиканай продснабай, минлесдревпромой УРС болон бусад олон организацинууд түсэбүүд болон абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм.

Республикын оптово базанууд коллективүүд өөрынгөө һайндэрые мүн лэ ажалай амжалтануудаар угтажа байна. Роскультторг, Росхозторг, Рособувьторгын базанууд түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Гэхэтэй хамта манай худалдаа наймаанда дутагдалнуудшье дайралдадаг. Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай организацинууд хахад жэлэй түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Эд бараа худалдаха түсэбөө дүүргэдэггүй предприятинууд үшөөшье олон. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа худалдаха талаар түсэбүүд дүүргэгдээгүй.

Совет хүнүүдэй улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангаха зорилго бүхы худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана. Нүгөөдэ талаһаа, эд бараанай бүхы хэмжээн материально-техническэ үндэһэ һууритай тааралдаха ёһотой бэшэ. Харин тиихэдэ эдэ һүүлэй 13 жэлэй туршада эд бараа худалдаалгын хэмжээн 2,2 дахин ургаа һаань, магазинуудай наймаалгын талмай 1,5 дахин үргэдһэн байна. Гүрэнэй худалдаа наймаанай организацинуудай наймаалгын талмай 88 процент болоно. Республикын оптово базанууд нормоһоо бүришье бага талмай эзэлдэг.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэридэ түрүү технологи хэрэглэхэ гэшэ шухала асуудал болонхой. Бар хусоор хэрэглээр хүдэлмэриие ониһожоруулха хэмжээ болон автотранспорт хэрэглэлгые гурба дахин дээшэлүүлхэтэйгээ хамта эд бараа нэгэ газарһаа нүгөө газарта абаашахын тула түрүү технологи хэрэглэлгэ худалдаалгын тиимэ нэгэ талмай дээрэ 2,5—3 дахин ехэ бараа байлгаха арга олдохо гэжэ тодорхойлонхой.

Худалдаа наймаанда хүн зоной өөһэдөө эд бараа шэлэн абаха арга нэбтэрүүлхэтэй хамта эдеэ хоол урид шэгнэжэ худалдаха хэрэгые үргэжэлүүлнэ. Республикын промышленностиин предприятинуудһаа хэһэг хэһэгээрээ шэгнэгдэһэн эд бараанай хэмжээн оройдоол 4 процент болоно. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг промышленностиин предприятинуудай зүгһөө энэ асуудал шиидхэхэ талаар туһаламжа хүлеэгдэнэ.

Магазин соо орохоло наймаалагша сүлөө сагтай байбашье, худалдан абагшада ямаршье анхарал хандуулнагүй гэдэ нэгэтэ бэшэ һүүмэлэгдэнэ зүбтэй. Зарим наймаалагшад хүн зоной абаха эд бараа дурагүйгөөр харуулдаг ушар али олон. Иимэрхүү ябадалые усадхахын тула худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй коллективүүд соо хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха шухала.

Бидэ, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, республикынгаа ажалшадые эд бараагаар хангалтатай һайжаруулхын түлөө бүхы хүсэлэ, арга боломжоо элсүүлхэ ёһотойбди.

Ю. БИТАЕВ,
республикын худалдаа наймаанай министр.

...номой байшангай коллектив ...ондо ном худалдаха түсэбөө ...үүлэн дүүргэдэг юм. Тэдэ...ной түрүүшын хахад жэлэй ...3 процент дүүргэбэ. Тус ...үдэлмэрилэгшэд арбан нэ...н жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые гурбан үдэр урид дүүргэхэ уялга абанхай. Энэ амжалта туйлалтада номой байшангай директор Людмила Иннокентьевна Байминовагай (зүүн гарһаа хоердохинь) оруулһан хубита ехэ юм.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...АШИС БУЛИМТАРАГШАДҺАА СҮЛӨӨЛЭГДЭЖЭ ЭХИЛҺЭЭР 40 ЖЭЛЭЙ

...ОЛЬШЫН НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР, ШЭНЭДХЭН ҺЭРГЭЭЛГЫН ҮДЭР

...ИН ЗАМ ДЭЭРЭ

...жа шададаггүй, урдынхяараал үзэг холбогшоор хүдэлһэн заидаа. Дүй дүршэлөө дамжуулха хүнүүд бии: Войцех хүбүүниинь, Данута бэринь эсэгынгээ мүрөөр ошонхой.

ПКНО-гой түүхэтэ манифесттэй, үнинэй коммунист Я. Заянчковскиин гар табиһан плакадуудые бидэнэртэ бэлэглээ һэн.

Удаадахи уулзалгамнай ПКНО-гой нэрэмжэтэ гуталай фабрикада болобо. Предприяти байгуулагдаһаар 9 жэл болоо юм. Энэ үедэ 50 миллион паар гутал оёгдожо, Советскэ Союзда 9 миллиониинь худалдаанда эльгээгдэһэн байна. Мүнөөнэй цехүүдые, эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй таарууу зохид туфлинуудые, хүүгэдэй, спортивна гутал харабабди.

— 1980 оной августын һүүлээр алдагдаһан дүнгүүдтээ ерэхэ жэлдэ хүрэхэ һанаатайбди гэжэ парткомой секретарь Г. Косарский тайлбарилна. Советскэ Союзда гутал эльгээхэ тухай хэлэхэ болоо һаа, жэл соо нэгэ миллион паар гутал эльгээдэг болохоор хараалнабди. Тэрэшэлэн ГДР-тэ, Венгридэ, бусад социалис оронуудта бүри олоор эльгээдэг болохобди. Арадай Польшын 40 жэлэй ойе угтуулан 15 мянган паар гутал нэмэжэ оёхо, фабрикын газаахиие, городой паркые, амаралтын газарые болбосон түхэлтэй болгохо талаар 40 мянган час хүдэлхэ гээд уялгануудаар хараалагданхай. Бидэ өөһэдынгөө хүсөөр хүүгэдэй яслинуудые, амаралтын байшангуудые, гэр байра баридаг байнабди. Автотранспортын хүдэлмэри пайжаруулхые оролдонобди».

Фабрикаһаа партиин Воеводско комитет ошохо замдаа түмэр замай урданай дирекциин дүрбэн дабхар томо байшангай дэргэдэ зогсобобди. 1944 оной июльдэ арбан үдэрэй туршада ПКН-гой түрүүшын арадай правительствын штаб-байра эндэ байһан юм.

Хелмдэхи ПОРП-ын Воеводско комитедэй нэгэдэхи секретарь Алоиз Зелиньский болон воеводствын бусад харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд арадай засагай жэлнүүдтэ болоһон хубилалтанууд тухай хөөрэжэ үгөө һэн. Дайнай урда тээ эндэ гурбан дабхар гэр тон үндэр гэжэ тоологдодог байгаа һаа, мүнөө тус хотодо олон дабхар һаруул гэрнүүдэй бүхэли микрорайонууд бии болонхой. Промышленность гэжэ мүртэй юумэ байгаагүй. Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ 7 томо предприяти баригдаа юм. Тэдэнэй нэгэниинь цементын завод болоно. Тэрэ жэлдэ 4 миллион шахуу тонно цемент гэхэ гү, али Польшодо үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы цементын табанай нэгэ хубиие үйлэдбэрилдэг байха юм.

— Воеводствын амжалтатай хүгжэлтэ тухай олон жэшээнүүдые харуулжа болохо,— гэжэ А. Зелиньский хэлэнэ. Һайндэртэ бэлдэхэ программые бэелүүлхэ зуураа, бидэ туйлалтанууд тухайгаа хөөрэнэбди, эрхим хүнүүдээ алдаршуулнабди, арадай засагай ажалшадта олгоһон юумые харуулнабди. Гэхэтэй хамта шиидхэгдэхэ зэргэтэй зорилгонууд тухайгаа тайлбаридаг байнабди.

Нэгэдэхеэр, воеводство хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй. Газар дайдымнай гурбанай нэгэ хубинь үрэжэлтэй хүрьһэтэй юм гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Хамжан хамтаруулгын хэмжээн 20 процент болодог байна. Шэнэ госхозуудые, кооперативуудые байгуулнабди, уһа дамжуулха сорго хоолойнуудые баринабди, намаг газарые хатааҥабди, хэрэгтэй газарта уһалууриин ханаабуудые татанабди. Хоёрдохёор, промышленна үйлэдбэри нарижуулан һайжаруулха, хото городуудтахи социально-ажаһуудалай байдалые һайжаруулха талаар хүсэлэл оролдолгонуудые гаргадаг байнабди. Тиихэдэ хүдэлмэришэн анги эдэбхи үүсхэлнүүдые олоор гаргадаг юм. Советскэ Союзда, тэрэ тоодо манай анда хүршэ Волынска областьдо энэ талаар бии болоһон баян дүй дүршэлые анхаралтайгаар шудалнабди. Гурбадахи шэглэлнай гэбэл, аяншалгые хүгжөөлгэ мүн болоно. 1944 оной июльдэ арадай засагай анха түрүүн соносхогдоһон эндэхи газар дайда Польшын эгээл үзэсхэлэн һайхан булангуудай нэгэниинь болодог шуу.

ПОРП-ын 8 мянган гэшүүд хото городуудта, 7 мянганиинь хүдөө нютагуудта иигэжэл хүдэлнэ гээшэ,— гэжэ А. Зелиньский онсолон тэмдэглэнэ. Бидэ сүлөөлэлгые эгээ түрүүлэн угтаһан, арадай засагые эгээ түрүүлэн амаршалһан байһандаа омогорходогбди. Энэмнай ехэ удхатай юм. Юуб гэбэл, 1944 оной июльдэ арадай засаг ажал хүдэлмэритэй, байратай болгоо, ажалша хүнүүдэй хоорондо шэнэ холбоо батадхаа, адли нэгэн зорилгонуудые табяа һэн бшуу. Энээнэй урда тээ хэзээдэшье Польшодо иимэ юумэн байгаагүй. Эдэ бүгэдэ бидэнэй һанаа сэдьхэлдэ хэзээдэшье мартагдахагүй юм.

А. ШАПОВАЛОВ,
ТАСС-ай корр.

Хелм—Варшава.

...ЭР ҮРЭ ДҮНГҮҮД

...40 жэлэй ойе—угтажа байна. Тэдэнэр байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые 4,2 процентээр дүүргэбэ. 108 миллион хэһэг номые ба брошюрануудые хэблэн гаргаа.

Ажалаа һайнаар эмхидхэһэнэй, түүхэй эд хэрэгсэл болон материалнуудые алмаһанай, хэблэлэй оньһон түхеэрэлгэнүүдые ашагтайгаар хэрэглэһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаба.

ШАГНАЛ

Олон жэлдэ аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь, республикын нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, союзна удха шанартай тусхайта пенсионер Афанасий Данилович **Марковые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай талаар габьяатай байһанайнь түлөө Улаан-Үдын горпромторгын «Ткани» гэжэ ажахын тоосооной 1-дэхи магазинай ахалагша наймаашан Октябрина Владимировна **Дадаевада,** СССР-эй Минлесбумпромой Буряадай УРС-ын Новоильинскэ ОРС-ын 2-дохи магазинай ахалагша наймаашан Ранда Павловна **Масловада,** Буряадай потребсоюзай Загаһатын сельпогой магазинай наймаашан Анна Савельевна **Томиловада Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай габьята хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

* * *

Социалис мүрысөөндэ үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэй дашарамдуулан, худалдаа наймаанай болон нийтын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдые —Улаан-Үдэ станциин ресторанай эдеэ шанагша Миникомал Хантимировна **Баталовас,** Хурамхаанай райпогой 24-дэхи магазиниие даагша Дулма Очировна **Найдановае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

Монгол һайхан орондо

БАТА НАЙДАМТАЙ АЛХАМААР

(Түгэсхэл. Эхининь июлиин 11, 12, 21-нэй номернуудта).

Ганса аймаг доторoo бэшэ, орон соогоо мэдээжэ болоһон хонишон Туваанжав 1950 онһоо коммунист, МНРП-гэй XVII съездын делегадаар, Арадай Ехэ Хуралай депутадаар һунгагдаһан байха юм. Уулзалгын ушараар үмдэһэн шэнэхэн дэгэлэйнь энгэртэ ажалдаа шалгарһанай гэршэнүүд — олон тоото ялагар орден, медальнууд, элдэб тэмдэгүүд олон даа. Тэдэнэй дунда «Алтан гадаһан» орден бии.

—...Ажалай Баатарай алтан одо зүүхэ байра үбсүүн дээрэтнай олдохо бэзэ,—гэлдэжэ, эндэ суглараагшадай хонишондо хандахадань:

— Абаһан сагтаа бэдэрнэ бэзэбди,— гэжэ миһэрэн харюусана...

...— Үглөөгүүр эртэ 5 сагта хонидоо бэлшээридэнь гаргаад, һүниин тэн болотор бэлшээдэгбди. Бэлшээриин һайн, мууе адаглажа, байраяа 10—15 хоноод лэ һэлгэдэг заншалтайбди. Һайн бэлшээри бэдэржэ, 20—70 модо газарта зөөхэмнай—юрын хэрэг. Һэеы гэрхэнээ шэнэ газарта табихань хүшэр бэшэ ха юм даа. Хониднайл һайн ногоондо бэлшэг. Бэлшээри бии, саг ута гээд, хонидоо эсэтэрнь намнангүй, аятай зохидоор атарлуулан бэлшээхэ гэжэ оролдодогбди, худагһаа уһаланхаар, аршаан булагуудһаа ундалуулхада һайн, бэлшээри дээрэхи элдэб ногооной бүридэлые харахаш. Зундаа үндэр газарта, хада уулын хормойгоор бэлшээнэбди юуб гэхэдэ ургамалнууд олон янзын байдаг, нүгөө талаараа, һэрюун, харин үбэлэй сагта һалхинһаа хоргодуу бэлшээридэ, гол мүрэнһөө холохоно адуулдаг гээшэбди. Дүй дүршэл, байгаалиин, сагай уларилай хубилалтанууд, малай «абари зан»—эдэ булта малшадай «туһалагшад» гээшэ гэжэ Туваанжав хонишон ярина.

— Манай эндэхи хонишод, малшаднай ботаника ехэ һайн мэдэдэг, ямар мал ямар ногоо эдихэб гэжэ тон нарийнаар илгаруулдаг даа,— гээд партиин айкомой таһагые даагша нүхэр С. Шанаас нэмэхэ юм.

Туваанжав Гэрэлмаа хоёр үнэр баян айлайхи юм. 3 хүбүүд, 7 басагадтай. 60 наһа хүрөөгүйшье һаа, 32 аша зээнэртэй боложо үрдиһэн. Хүбүүд, басагад тухайнь хөөрэлдөөнэй эхилхэдэ, энхэргэн сэдьхэлтэй эхэ эсэгэ хоёрой нюдэдтэ хурсахан галнуудай носоһон шэнгеэр үзэгдөө һэн. Улаан-Баатарта, Дарханда, Эрдэнэдтэ, Мүрэндэ, сомоной түбтэ, бусад айл аймагуудта эбтэй бүлын үри хүүгэд таранхай юм байна. Студент, хонишон, соёлой хүдэлмэрилэгшэ, гутал оёгшо, милиционер, барилгашан, багша, тоо бүридхэгшэ, котельнын машинист—нэгэ бүлын хүбүүд, басагад — бултадаа ондо ондоо мэргэжэлтэй, олонхинь гэр бүлэ болоһон, үри хүүгэдээ дэгжээжэ, эжы абаяа баярлуулжа, бахархуулжа, Эхэ оронойнгоо эрхэтэд болонхой ябана ха юм. Хонишоной нүхэр Ж. Гэрэлмаа үнэхөөрөөшье гэрэл һайхан шарайтай, даруухан зантай эхэнэр айлшадта сай аягалжа, мүн лэ энгэртээ ажалай болон Эхын алдарай тэмдэгүүдые шэнхинүүлнэ. Хүгшэн эжынгээ хормойдонь аһанхай булсагархан хасартай хүбүүн басаган хоёр холоһоо ерэһэн айлшадтай танилсажа, хөөрэлдөөндэ хабаадажа байһанаа мэдэрһэн хэбэртэй — томоотойнууд.

Туваанжавай орден, медальнуудай болон бусад тэмдэгэй дунда «эрхим ангуушан» гэһэн тэмдэг бии.

— Ангуушаншье бэшэб, теэд малаа элдэб зэрлиг арьятанһаа хамгаалха саг ерэдэг. Һүүлэй хэдэн жэлдэ 60 шоно хюдаа хүм. Нилээд үсөөрөөшье һаа, һэримжэтэй ябахал болодогдог,— гэжэ хонишон асуудалдамнай харюусана.

Аха дүү Монгол ороной ажалаараа суурхаһан хүнүүдтэй уулзахадаа, республикын бата найдамтай алхамууд иимэл хүнүүдэй амжалтаһаа, хүсэл зоригһоо бүридэнэ гэжэ һанахада сэдьхэлдэ баяр омогорхолой түрэхэнь хуулита!

...Фабрика, заводуудта, барилга дээрэ, музей, театрнуудта, үхибүүдэй саадта, ажахын нэгэдэлнүүдтэ хүрэжэ, олон хүн зонтой танилсаһан бидэнэр хармаанайнгаа дэбтэрые тоо, баримтануудаар, нэрэ обогуудаар дүүргэбэбди гэжэ һанажа ябахадаш, эндэхи ажабайдалай шэнэ-шэнэ шэнжэ шарай, һонин һайхан талань гэрэлтэн гаражал байха юм.

Халхын-Голой байлдаанай баатарнуудтай уулзалга, Монголой Хүүгэдэй фондын Түбэй правлениин түрүүлэгшэ А. И. Цеденбал-Филатоватай, МНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Дүгэрсүрэнтэй, МНР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо Б. Цэнд-Аюштай хөөрэлдөөнүүд бидэнэй мэдэсэ улам үргэдхэнэ, теэд замай тэмдэглэлнүүд соо эдэ бүгэдыень дууһыень хөөрэхэ аргагүйл...

Хубсугулай аймагта Монголой профсоюзуудай Түбэй соведэй мэдэлэй «Түнэл амралт» хүрэжэ ерэбэбди. Нарһан тужын захада энэ амаралтын газар бидэниие хүхын дуугаар угтажа байба. Модоор баригдаһан хоёр дабхар байшан болон хорёод шахуу һэеы гэрнүүдтэ нэгэ доро 120 хүн амардаг байба. Ерэхэ жэлдэ тэдэнэй тоо 200-да хүрэхөөр хараалагдана гэжэ амаралтын байшангай дарга Б. Пүрэвдоо хөөрөөгөө эхилнэ. Жэлдээ 1500 хүн амардаг, түлбэринь хямдахан, хүн бүхэн 37 төгрөг оруулдаг, нүгөө ехэнхи хубиинь профсоюз түлэдэг. Эндэ ехэнхидээ Хубсугул аймагай, дүтын Мүрэн Хатгал хотонуудай ажалшад амарна. Эдеэ хоол бэлдэхэ, бэеын элүүрые хамгаалха, соёлой хэмжээнүүдые эмхидхэхэ талаар эндэ хүдэлдэг 56 хүдэлмэришэд ехэ оролдолго гаргадаг, спортивна мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг. Сэлэнгэ мүрэндэ шудхадаг Эгийн голдо элдэб янзын загаһа бариха арга бии. Юрэнхыдөө эндэ амаралтаяа ашатайгаар үнгэргэхэ бүхы эрхэ нүхэсэл зохёогдонхой гэжэ амарагшад хөөрэнэ.

Мүрэн хотоһоо хорёод модоной зайда Алтан Уляас гэжэ нютагта совет геологуудай парти хүдэлдэг. Ашагта малтамалнуудай хэбтэшэнүүдые бэдэрдэг совет мэргэжэлтэд аха дүү ороной мэргэжэлтэдтэ туһа хүргэдэг.

—Эндэхи Бүрэн Хаанай партиин начальнигаар Зүблэлтэ Буряадһаа ерэһэн дүй дүршэлтэй геолог Ф. Н. Людофун хүдэлдэг. Богонихон саг соо энэ нүхэрнай эндэхи совет болон монгол мэргэжэлтэдэй, хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй болоһон, ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, аймагай нийтын ажабайдалда эдэбхитэй хабаададаг, буряадаар, монголооршье тордиһогүй яридаг хүн даа, — гэжэ партиин айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Б. Элбэг-Очир хөөрэхэ юм. — Алтан Уляасын аханарта ошохо дуран бии гү? — гэхэдэнь, түрэл оронойнгоо түлөөлэгшэдтэй уулзахаһаа арсаха аалши...

Бүрэн Хаанай экспедицидэ совет болон монгол мэргэжэлтэд бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулна, зарим участогуудтань үрэмдэгшэдэй бригаданууд хүдэлдэг байна. Үргэн тала дайдаар, майла гүбээнүүдэй хормойдо хүн зоной ажалаа хэжэ байхань холоһоо харагдана.

...Талын харгынуудаар УАЗ машина жэгдэхэн урагшаа дабшана. Харгын хоёр захаар тэмээнүүдэй һүрэгүүд бэлшэнэ, тээ холо тарбагад оршон тойроние һонирхон адаглана хэбэртэй, газарта шаагдаһан гадаһад мэтэ шохойлдоно. Июнь һарын тэнгээр эндэ хура бороо хоморшог, тала, дайда үшөө ургаса ногоогоор хушагдажа үрдөөгүй байба. Машинын нэгэ жэгдэ гүйдэл дунда Фацай Николаевич хоёр ороной хүдэлмэрилэгшэдэй эбтэй эетэй ажал тухай хөөрэнэ. Хурамхаанай районой Аргата нютагта түрэһэн Фацай Николаевичта хүдөөгэй хүн зоной ажабайдал дүтэ, мүнөө хүдөө ажахыһаа хэдышье «холо» мэргэжэлтэй хүтэлбэрилэгшэ байбашье, эдир наһандаа сэдьхэжэ ябадаг бодолнуудынь шэнээр эрьен һанаагынь зобооно хэбэртэй.

— Үнихэнэй хура бороо ороногүй, гандахаяа һанажа байнабди. Тойроод хооһон талада мал юу олохоб даа гэжэ бодоно ёһотойт. Арай тиимэ бэшэ. Бороогой оромсоор, эндэмнай ехэ һайн ногоон ургадаг, ургасаар баян. Мал түргэн һайжардаг гэжэ ажаглагшаб. Үбэлдөө саһан үгы тооной, миин лэ хирмаг ороод һалашадаг. Манай Байгалай эрьедэ адли бэшэ. Мүнөө жэл Буряадтамнай хэр хабар болобо гээшэб, ургаса таряан ямар байхань бэ?.. — гэжэ олон юумэр һонирхоо һэн. —Мэнэ игэһээр ехэ сурхарбаамнай болохонь. Улаан-Үдынгөө стадион, ипподром дээрэ саг зуурашье ошоод ерэдэг һаа....

Эндэ Совет ороной ёһотойл интернациональна коллектив хүдэлдэг байна. Фацай Николаевич сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэйгөө бидэниие танилсуулна. Евгения Семеновна Гольцева — геофизик, Левон Вагаршакович Агаронян — партиин ахамад инженер, Виктор Иванович Толоконников — үрэмдэгшэ, Владимир Яковлевич Лисиченко — үрэмдэгшэдэй бригадир болон бусад...

— Түрүүшээр эрхим хүдэлмэришэднай монгол нүхэдтөө һурган хүмүүжүүлэгшэдэй гуримаар заажа үгэдэг, дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг һэн. В. К. Горинов, В. М. Малютин, В. Г. Моисеев, Д. И. Онищко гэгшэд одоо нээрээ монголнуудай дунда «Алтан Уляасын аханар» гэжэ дэмы алдаршаагүй байха, — гэжэ Фацай Николаевич энеэбхилнэ.

Улаан-Баатарай, Дарханай барилганууд дээрэ, фабрика, комбинадуудтал адли, аха дүү ороной байгаалиин баялигуудые шэнжэлэлгэдэ совет мэргэжэлтэд монгол нүхэдтэйгөө сугтаа хараалһан зорилгонуудаа урагшатайгаар бэелүүлжэ, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ бата найдамтай алхамаар урагшаа дабшажа ябаһандань үнэн зүрхэнһөө баясаа һэмди.

—Совет ороной түлөөлэгшэд байһан нэрэ зэргээ дээрэ үргэжэ ябаха гээшэ иланга хилын саана харюусалгатай. Ажал хүдэлмэреэрээ, абари зангаараа, ажабайдалаараа энэ нэрэеэ батадхахал байхабди,— гэжэ нютагаймнай хүбүүн нүхэдэйнгөө зүгһөө совет журналистнуудые найдуулба.

Имагтал иимэ үндэр мэдэрэлтэйгээр аха дүү Монгол орондо олон тоото совет хүнүүд ажаллажа, интернациональна хани барисаагаа улам бэхижүүлжэ байна гэжэ Монголой Арадай Республикада байдаг СССР-эй элшэн сайд С. П. Павловай бидэнтэй уулзахадаа хэлэһэниинь дахин дахин һанагдаа һэн.

Аяншалгымнай арбаад гаран хоног түргэн үнгэржэ, аха дүү Монгол ороной ажалшадай республикынгаа байгуулагдаһаар 63 жэлэй, Халхын Голой байлдаануудай 45 жэлэй ойн баярай һайндэрнүүдые шэнэ амжалтануудтайгаар угтажа байһандань үнэн зүрхэнһөө баясажа бусаа һэмди.

Р. ГАРМАЕВ.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТВО БҮРИДХЭГДЭБЭ

ПАРИЖ. Л. Фабиусай бүридхэһэн шэнэ правительствада хабаадахагүй гэһэн шиидхэбэри Франциин Коммунис парти абаба. П. Моруагай правительствын тушаалһаа бууһанай эсэстэ тохёолдоһон политическэ байдалые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан ФКП-гэй ЦК-гай Пленумэй һүүлээр энээн тухай соносхогдоһон байна. Пленум мэдүүлгэ баталан абаба. Тус правительствын хараа шугамаа хубилгаһанай эсэстэ хүдэлмэригүйшүүлэй тоо олошороо, экономико доройтоо, хүн зоной юумэ худалдан абаха шадабари доошолһон, гэгээрэлэй талаар ханалтагүй хойшолонгууд гараһан байгаа, гээд тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ.

1981 ондо францызуудай дуугаа үгэһэн зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа тохёолдоһон байдалһаа гараха ори ганса зам болоно гэжэ Компарти тоолоно гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Эрдэм-техникын шэнжэлгэнүүдые хүгжөөжэ, хүтэлбэриин ашаг үрые дээшэлүүлжэ, экономико һайжаруулхые Компарти дурадхана. 1985 оной бюджет дотор эдэ бүгэдэ харуулагдаха ёһотой.

Шэнэ премьер-министрэй мэдүүлгэнүүдэй эдэ асуудалнуудта ханалтатай харюу үгөөгүй байһаниинь халагламаар гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ. «Шанга алмалта, арьбалалтын политика» үргэлжэлүүлэгдэхээр хараалагдана гээд мэдээжэ болоо. Энэнь ажалшадай байдалые улам муудхааха, хүдэлмэригүйдэлгые улам һүжэрөөхэ юм.

Тохёолдоһон эрхэ байдалда мүнөөнэй правительствада ороходоо, олон түмэн францызуудай найдалые харюулжа шадахагүйбди гэжэ бидэ тоолонобди. Өөһэдыгөөшье, тэдэнииешье эндүүрүүлхэ гэнэгүйбди, гээд документын авторнууд заана.

Баруунай хүсэнүүдэй хорото ябуулгануудтай тэмсэхын тула францызуудые нэгэдүүлхэ оролдолгоёо коммунистнууд үргэлжэлүүлхэ, бүхы талаар хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлахын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ юм гээд ФКП-гэй Центральна Комитет батадхаба. Хэрбээ зохихо эрхэ байдалай байгуулагдаа һаань, коммунистнууд правительствада дахин хабаадахаар бэлэн юм.

Премьер-министр Л. Фабиусай бүридхэһэн Франциин шэнэ правительствын бүридэл соносхогдоһон байна. Гадаадын харилсаануудай министрэй тушаалда К. Шейсон, оборонын министрэй тушаалда Ш. Эрню үлөө. П. Береговуа экономикын, финансын ба бюджедэй министр болобо. 1985 оной январиин 1-һээ «юрэнхы дэлгүүрэй» гүйсэдхэхэ органой — Европын хамтаралнуудай комиссиин түрүүлэгшын тушаалые ээлхэ Ж. Делоройн орондо тэрэ ороо юм. Дотоодын хэрэгүүдэй министрээр П. Жокс томилогдобо. Түсэблэлгын ба газар дайдын байгууламжын асуудалнуудаар гүрэнэй министрээр Г. Деффер томилогдоо.

Шэнэ премьер-министр Парижда хуушанай искусствын зүйлнүүдые наймаалагшын бүлэдэ түрэһэн байгаа. Тэрэ 38-тай. Парижай политическэ эрдэмэй институдай дипломтой юм. 1973 онһоо гүрэнэй албанда ябана. Тобшолон хэлэбэл, захиргаанай юстициин дээдын зургаанай — гүрэнэй соведэй элидхэлшын тушаалда байһан, экономикын болон финансын асуудалнуудаар Франциин президентын советник байһан. 1979 онһоо пропагандын ба хэблэлтэй холбоо бэелүүлхэ талаар соцпартиин национальна секретарь байгаа. 1978 ба 1981 онуудта национальна суглаанай депутадаар һунгагдаһан. 1981 оной май һарада бюджедэй асуудалнуудаар министрээр, харин 1983 ондо промышленностиин ба научна шэнжэлэлгэнүүдэй министрээр томилогдоһон байгаа.

Ороной политическэ ажал ябуулагшадтай уулзалгын үедэ генеральна секретарь Ж. Марше түрүүтэй ФКП-гэй делегациие премьер-министр хүлеэн абаһан байна. Франциз коммунистнууд «ерээдүйн экономическа политикада хабаатай асуудалнуудые түрүүшын ээлжээндэ табина» гэжэ хэблэлдэ үгтэһэн мэдүүлгэ дотороо Ж. Марше тэмдэглэбэ. «Хүдэлмэригүйдэлгын ургалтые зогсоохын, тэрэниие хорооже эхилхын тула промышленностиие хүгжөөлгын замда эрид шууд орохо зэргэтэйбди,— гэжэ ФКП-гэй Генеральна секретарь мэдүүлбэ.

ХОТО, ХYДӨӨГЭЙ hОНИН

БАМ ТУХАЙ

Ленинградай Искусствын байшан соо график Владимир Емельяновай бүтээлнүүдэй выставкэ нээгдэбэ.

Нёдондо В. Емельянов зохёохы ажалай командировкодо Буряад орон ерэһэн юм. Тэрэ Северобайкальскһаа гаража, Байгалай байса-хабсагайнуудаар, тайгын гүн соогуур Северомуйск ябагаар хүрэһэн байна. Энэ аян замда хараһанаа, БАМ-ай Буряадай участогай барилгашадтай уулзаһанаа выставкэдэ табигдаһан бүтээлнүүдтээ харуулна. Жэшээлхэдэ, «Байгалай эрьедэ», «Байгалай харгы зам дээрэ», «Буряад ороной хойто зүг тухай дурсалганууд» гэһэн бүлэг линогравюранууд эндэл мүндэлһэн юм.

Н. ДОРЖИН.

ДУРАСХААЛТА МЕДАЛЬ

Витебскэ Суворовой орденто авиационно-истребительнэ «Нормандия—Неман», гэжэ Улаан тугта полкын ветерануудай совет энэ полкын сэрэгшэ байһан, ЛВРЗ-гэй кузнечнэ цехэй слесарь Дмитрий Федорович Зотовто «Нормандия—Неман 40 жэл» гэһэн дурасхаалта медаль һаяхан эльгээгдэбэ.

Тэзд суута полкын ветеран энэ шангые өөрөө абаха золгүй байшоо. Тиимэһээ Д. Ф. Зотовой түрэлхидынь тэрэ медалиие заводойнгоо түүхын арадай музейдэ дамжуулба. Музейдэ Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Дайнай шэрүүн жэлнүүд» гэһэн хубида тэрэ медаль табигдажа, харагшадай халуун анхаралые татана.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

МАРТАГДАШАГҮЙ YДЭШЭ

Зэдын районой түб Петропавловка һууриндахи 4-дэхи СПТУ-да баяр ёһололой үдэшэ болобо. Ушарынь гэхэдэ, тус училищиие дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэдтэ дипломууд, һуралсалай үедэ онсо шалгарагшадта Хүндэлэлэй грамотанууд болон үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Энэ үдэшэлэн хэлэгдэһэн училищиин багшанарай, мастернуудай болон түрэлхидэй захяагай үгэнүүд училищи дүүргэгшэдтэ удаан хадуугдаа ёһотой. Үдэшэдэ уригдаһан XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой бригадир Иван Егорович Григорьев хоёрдохи жэлээ бригадна гуримаар хүдэлжэ байһан тракторна бригада, Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэ тухай хөөрөө.

Училищиие дүүргэһэн 86 хүнэй юһэниинь тус колхоздо, бусадынь районойнгоо бусад ажахынуудта хүдэлхэ юм. Тэдэнэй дунда гансал «4» ба «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һураһан һурагшад үсөөн бэшэ. Жэшээлбэл, Зоя Смолина, Ира Морозова болон бусад. Эрхүүгэй хүдөө ажахын институтда орохыень Александр Медников, Сергей Дураков гэгшэдтэ зууршалганууд барюулагдаа.

Зүрхэнэй дулаан оршон байдалда үнгэрһэн энэ үдэшэ суглараһан бүхы хүнүүдтэ мартагдахагүйнь лабтай.

И. ЕЛИСЕЕВА.

ОРОШОДОЙ ЗУҺАЛАНГУУДААР

Багдаринай соёлой байшангай агитбригада зунайнгаа харгы замуудые үшөө дахин тодорхойлоод, районойнгоо ажалшадые соёлой талаар хангажа эхилбэ.

Тиигэжэ тус коллектив Дээдэ-Витимкан, Толой гэһэн газарнуудта зуһажа байһан орошодто ошожо, «Манай үе сагай һүлдэ — коммунизмын шэнжэ шарай» гэһэн программаяа харуулаа. Агитбригадын гэшүүд Петр Бычков, Ольга Бетунова, Светлана Попова, Ольга Елисеева, Александр Максимов болон бусадай гүйсэдхэһэн дуун, шүлэгүүд орошодой һайшаалда хүртэбэ. Тэдээнтэй сугтаа ябаһан кинофикациин талаар республикын гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. Г. Батомункуев лекцинүүдые уншажа, хөөрэлдөө эмхидхэһэн байна.

Е. БОГАЧЕВ.

«УЛААН-БААТАР» ХАРА ДАЛАЙДА

Хара далайн флодто Монгол ороной ниислэл Улаан-Баатар хотын нэрээр алдаршаһан танкерай морягуудай коллектив Монголой Арадай революциин һайндэртэ зорюулагдаһан вахтада жагсажа, үндэр амжалта туйлаа. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбтэ даабариие тус коллектив амжалтатайгаар бэелүүлээ. «Улаан-Баатар» гэжэ танкер түсэбһөө гадуур ашаа зөөхэһөө гадна, рейс бүхэндөө ашаглалгын сагые 12 час хүрэтэр гамнан арьбална. Тиихэдэ ашаа зөөлгын үнэ сэнгые хоёр процентээр хямдаруулжа шадаа. Тус судна Хара далайн танкерна флодой түрүүшүүлэй нэгэн юм.

С. ПАШУТИН,
дайнай ветеран.
Ялта хото.

КАЗАНЬ—БАЙГАЛ

Эдэ үдэрнүүдтэ алдар суута Байгал далайн эрьедэ Татарай АССР-эй вело-аяншалагшад амаржа байна. Тэдэниие Марийска АССР-эй түлөөлэгшэ Ю. С. Якимов хүтэлбэрилнэ.

— Бидэ хүндэ хүшэрэй талаар гурбадахи категориин харгы замаар аяншалнабди гэжэ,— гэжэ Юрий Семёнович Якимов бидэндэ хөөрэнэ.— Мүнөө Улаан-Үдэ—Турунтаево — Горячинск — Максимиха гэһэн замые урагшатайгаар дабаабди. Эндэһээ Байкальск хүрэтэр велосипедээр ябаад, тэндэһээ «Комсомолец» гэжэ теплоходоор Эрхүү хото орохобди,—гэжэ тэрэ мэдүүлээ һэн.

Велосипед бүтээдэг «Салют» гэжэ заводой 8 велоаяншалагшадһаа тус бүлэг бүридэнэ.

— Улаан-Үдэдэ бидэниие хүндэмүүшэ, һайнаар угтаа,— гээд хөөрөөгөө Ю. С. Якимов үргэлжэлүүлнэ.— Хотын дурасхаалта болон гоё һайхан газарнуудтай, республикынтнай аяншалагшадтай танилсаабди. Юрэдөө, велосипедээр аяншалхада һайхан байна даа!.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

АРГАТЫН СОВХОЗДО

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮДЭЭР

Хурамхаанай районой хэлхеэ холбооной Аргатын совхозой отделени район дотороо эрхимүүдэй тоодо ородог. Байгша оной эхинһээ һара, квартал бүриин түсэбүүдые дүүргэжэ, социалис мүрысөөнэй манлайда дабшана. Районой хэлхеэ холбооной отделенинүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй хахад жэлэй дүнгүүдэй согсологдоходо, тэдэнэр мүн лэ түрүү һуури эзэлбэ гэжэ мэдээсэгдээ. Тиигэжэ тус коллектив хүн зониие хангаха түсэбөө 106 процент бэелүүлээ, харин нэмэлтэ хангалгаар 101 процент дүүргээ. Аргатынхид Майскын отделениин коллективтэй мүрысэдэг юм. Хэрбээ Майскын хэлхеэ холбоошодой нёдондо иладаг байгаа һаань, байгша ондо Аргатын отделени түрүүлнэ.

Энэ коллективые хэлхеэ холбооной талаар баян дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэ Надежда Цыреновна Сангаева хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй даадаг эбтэй зэтэй коллективэй оролдолгоор отделенинь үндэр амжалтануудые туйлана.

ХYНДЭТЭ АЙЛШАН

Районоймнай «Хурамхаанай галнууд» гэһэн газетын редакцида Аргатын почтальон Очирма Дондупова тухай дулааханаар хөөрэһэн, тэрээндэ баяр баясхалан хүргэһэн бэшэг һаяхан ороо һэн. Очирма Бадмаевна хэдэг ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, нютагайнгаа хүн зоной дунда ехэ хүндэтэй болоһон юм. Илангаяа дайнай ветерануудта, инвалидуудта анхарал ехэтэйгээр хандадаг. Тэдээндэ ерэһэн газетэ, журнал, бэшэгүүдые болон посылкануудые гэртэнь абаашажа үгэдэг байна. Тиимэһээ Очирма Бадмаевна айл бүхэнэй хүлеэжэ ядадаг хүндэтэ айлшаниинь болонхой.

С. БУДАЕВА.

ДАЙНАЙ ВЕТЕРАНУУДАЙ ЭДЭБХИ

Партиин, дайнай болон ажалай ветерануудһаа эб найрамдалай жасада мүнгэн зөөри ороһоор.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай гал дүлэн соогуур гараһан хүнүүд, мүнөө дайнай ветеранууд эб найрамдалай хүби заяанай, үргэжэ ябаһан залуу үетэнэй ами наһанай түлөө харюусалгамнай ехэ гэһэн эрхэ мэдэрэлтэй ехэ байдаг. Аха үетэнэй ажабайдалтай дүтөөр танилсахадаа энээн тушаа дахин шэнээр ойлгодогбди.

— Эб найрамдалай жасада хубитаяа оруулха гэһэн районой ветерануудай совет хандалгые нютагаймнай бүхы ветеранууд, пенсионернүүд һайшаан дэмжэбэ,— гэжэ дайнай ветеран, Улаан Одоной орденто, «Шэн зоригой түлөө», «Дайшалхы габьяагай түлөө», «Варшавые сүлөөлэлсэһэнэй түлөө», «Берлиниие абалсаһанай түлөө» болон бусад медальнуудта хүртэһэн Иван Афанасьевич Тарасов мэдүүлээ бэлэй.

Эдэ шангуудынь тэрэнэй дайшалхы зам тухай юунһээшье үлүүгээр хөөрэнэ. Ветерануудай хандалгые Иван Афанасьевич дууламсаараа, өөрөө хүндөөр үбшэлжэ хэбтэри байбашье, минии нэрэһээ эб найрамдалай жасада 50 түхэриг дамжуулыш гэжэ нүхэрөө гүйһан юм.

Дайнай хүшэр хүндэ байдалые өөһэдынгөө эзм дээрэ шэрэжэ гараһан фронтовигуудай мүхэшэгүй шэн зоригой хүсөөр хэды шэнээн һонирходог, бахархан шагнадаг гээшэбибди!.. Арадуудай амгалан байдалай түлөө ами наһаяа гамнангүй дэлхэйн хоёрдохи дайнда хабаадагшад, мүнөөшье, илангаяа уласхоорондын байдалай шахардуу шанга сагта эб найрамдалые сахин аршалхын, хүн түрэлтэндэ үзэгдөөгүй ехэ хохидол асарха дайе хорихын түлөө хэды шэнээн оролдолго үүсхэл гаргана гээшэб!..

Һүүлэй мэдээгээр эб найрамдалай жасада 100 шахуу ветеран мүнгэ зөөри оруулаад байна. Тэдэнэй тоодо, П. В. Зеленецкий, И. И. Плотников, Т. В. Игнатьев, А. Д. Аверин, Н. И. Зимирева, О. С. Хомосова, П. С. Кинева болон бусад оролсоно.

А. АЛИЗАДЕ.
Прибайкалиин район.

ҺУРАГШАДАЙ ЭДЭБХИ ЕХЭ

«Коммунизм» колхозой түбхиниһэн Хара-Хужар тосхондо оршодог ажалай болон амаралтын лагерьта һурагшадай үйлэдбэриин бригадын хоёрдохи сезон һаяхана эхилбэ.

Түрүүшын сезондо юһэдэхи классай 20 хүбүүд, басагадһаа бүридэһэн бригада ажаллажа гараһан байна. Тэдэнэр нэгэ һарын туршада шубуунай фермэ дулаалалсаа, гүрэндэ тушаагдаха хонидые, эртүүр түрэһэн хурьгадые илгажа, мүн олониинь хонидой ноһо хайшалалгада түрэл ажахыдаа туһалалсаа.

Һурагшадай ажалһаа сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ эрхэ байдал түхеэрэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, спортивна талмай, библиотекэ, шатар, даам гэхэ мэтэ бии. Һурагшадай үйлэдбэриин бригадын байгуулагдаһан сагһаа хойшо эдэбхи ехэтэйгээр хабаададаг Орлигой дунда һургуулиин эхин классуудай багша Вера Эрдынеевна Соронова мүнөөшье үхибүүдые шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэ.

О. БАЛДАНОВА.
Аха.

Зунай зулгы хаһада
Зохид лэ ажаллахада!
П. БУРМАКИНАЙ фото.

ХЭН, ХААНА ОШОХОБ?

△ Хүршэ Шэтын областьһоо ерэһэн бүлэг аяншалагшад, республиканска типографиин болон авиационно заводой хүдэлмэрилэгшэд мүнөөдэр Новоселенгинск зорибо. Тэдэнэр Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр теплоходоор тамаран, декабристнуудай дурасхаалай музейтэй танилсаха.

△ Аяншалагшадай «Улаан-Үдэ» баазада амаржа байһан Благовещенскын областьһоо ерэгшэд мүнөөдэр город соогуур ябажа, дурасхаалта газарнуудтай, мүн лэ этнографическа музейтэй танилсаха. Тиигээд аяншалагшад «Котокель» бааза ошожо сэнгэхэ.

△ Республикымнай бүхы нютаг, районуудһаа ерэһэн 60 хүнһөө аяншалагшадай хоёр бүлэг бүридхүүлэгдэжэ, Прибалтикын Тракай, Паневежис гэһэн хото городуудтай танилсахаяа холын аянда мордобо.

△ Зунай амаралтын үдэрнүүдтэ Белогорскын һурагшад Улаан-Үдэ хототой танилсахаяа ерэнхэй. Тэдэнэр мүнөөдэр городой музейнүүдтэй, дурасхаалта газарнуудтай танилсаад, мүн лэ «Котокель» гэжэ бааза ошохо.

△ Дээдэ-Онгостойдо оршодог республиканска ипподром дээрэ госконюшниин хатарша, гүйгөөшэ хүлэгүүдэй мүрысөөн мүнөөдэр болохо.

△ Комсомолой арап дээрэ Буркоопсоюзай, горпромторгын, горпищеторгын эмхи зургаануудай коллективүүд сугларжа өөһэдынгөө мэргэжэлэй һайндэртэ зорюулагдаһан спортивна мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-да. «Северодвинскын туг дээрэ —Ленинэй орден» — ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. «Мүнөөдэр — худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһан тематическа, социалис мүрысөөн тухай материалнуудаар бүридхэгдэнэ.

Гурбадахи хуудаһанда. Мүнөөдэр — худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр. «Гүрэн түрын удха шанартай хэрэг» — Р. Безручкын статья. «Эхин зам дээрэ» — А. Шаповаловай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Баярай олон үгэнүүд»—В. Мефодьевой статья. Шог ёгто долгин дээрэ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июлиин 22-һоо 28 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 22
ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—«Зарядкада зогсогты». 9.55 — «Мазовше» дуулана, хатарна. 10.20 — «Холын ба ойрын». 10.50 — «Будильник». 11.20 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.20 — «Элүүр энхэ байлга». 13.05—«Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга 13.35—Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 14.35 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.05—«Аяншалагшадай клуб». 16.05—«Мүнөөдэр — худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». 16.35 — Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ хүгжэмтэ дамжуулга. 17.20— Баримтата фильм. 18.20 — Мультфильм. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — «Циркын арена дээрэ». 20.40 — «Один шанс из тысячи»— уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35—Польшын Зелена-Гура хотодо совет дуунай һайндэр. 23.25 — Хүнгэн атлетикээр уласхоорондын мүрысөөн. ГДР-һээ дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!». 9.15—Чувашай телевидени болон радиогой хоорой концерт. 9.35 — Баримтата фильм. 10.00— «Ород хэлэн». 10.30—Баримтата фильм. 10.55—Классическа хүгжэмэй концерт. 11.50 — «Малахит» — баримтата фильм. 12.00—Петр Капица тухай хөөрөөн. 13.10—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 13.40 — Ивашкевич. «Лето в Ноане»—Е. Вахтанговай нэ-

ПОНЕДЕЛЬНИК, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Футболой шэнжэлэл. 10.25 — «Родом из детства». В. Крапивин. «Тень каравеллы». 11.05 — «Штраусиана» — фильм-концерт. 11.45 — «Аистенок» — уран һайханай богони телефильм. 12.25 — Баримтата телефильм. 12.50— — һүүлэй һонин (12.55 хүрэтэр). 15.15—һүүлэй һонин. 15.35—«Табан жэл — хүн бүхэнэй хэрэг» — баримтата фильмүүд. 15.50—Саратовай гүрэнэй Л. Собиновой нэрэмжэтэ консерваториин студентнэрэй концерт. 16.20—«Многоликий Египет» — киноочерк. 16.55 —«Четыре танкиста и собака» «Дальний дозор» (16 сери), «Клин» (17 сери). 18.45—«Хүн—газарай эзэн». 19.30—«Вася Коробко» — баримтата фильм 19.45— **19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».**

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал» 20.10 — «Эдеэ хоолой программа бэелүүлэгдэнэ». Байгалай загаһанай баялиг. 20.40 — «Байкал».

Москва 20.55—«Дьявол во плоти» — 6 серитэй уран һайханай телефильм. (1 сери). (Франци). 22.00 — «Время». 22.35 — «Дачники» — уран һайханай фильм. 00.15 — **«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ»** (00.30 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Парень из тайги» — уран һайханай фильм. 10.40—«Твое доброе имя» — баримтата телефильм. 11.10 — «Будильник». 11.40 — «Учебнигэй хуудаһануудаар». «Түүхэтэй уулзалга». Эртэ урдын Руссин түүхэһээ. 12.30 — «Эрдэм наука ба ажабайдал». 13.00 — Үхибүүдтэ — фильм. «Лето с Катей». (1, 2-дохи серинүүд). 13.55—«Ород хэлэн». 14.25— «Звездочет». 15.10—И. Исаевай «25-дахи час» гэһэн поэмэ. 15.30—«Хуули мэдэхэ гүш?». 16.10—һүүлэй һонин. 16.13—18.15—Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Үнэн зүрхэнһөө» — киноочерк. 18.35 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай ин-

ВТОРНИК, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 09.00 — «Время». 09.40 — Үглөөнэй гимнастика. 09.55 — Узбегэй гүрэнэй филармониин дуу, хатарай ансамблиин концерт. 10.25— «Буратиногой выставкэ». 10.55 — И. Гайднай хүгжэм. 11.15 — Мультфильмнүүд. 11.45— «Дьявол во плоти» (1 сери). 12.50— һүүлэй һонин (12.55 хүрэтэр). 15.15 — һүүлэй һонин. 15.35 — Городууд тухай баримтата фильмүүд. 16.15— «Мэдэ, шада». 17.00 — «Малиновое варенье» —мультфильм. 17.10 — «Четыре танкиста и собака». «Кольца» (18-дахи сери).

Улаан-Үдэ. 18.10 —«Байгал». 18.20—«Социалис оронууд. Польшо». (буряадаар). 18.40 — «Партиин шиидхэбэринүүдтэй тааралдуулан. «Электромашина» заводто ажалай бригадна гурим болон урмашуулга хүгжөөхэ тухай». 19.10 — «Байкал».

Москва. 19.30 — «Башкириин гарай бэлэг». — баримтата телефильм. 19.45 — **«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».**

Улаан-Үдэ. 20.00 —«Барилгашан». «Хүдөөдэ барилгын индустриальна арга хэрэглэлгэ тухай».

Москва. 20.35 — «Мүнөөнэй түби дэлхэй ба хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн». 21.05— «Дьявол во плоти». (2 сери). 22.00—«Время». 22.35—Баримтата экран. 23.35 — «Холо, ойрын дуунууд». 00.20—**«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».**

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 09.00 — Үглөөнэй гимнастика. 09.15 — «История одного патента» — баримтата телефильм. 09.45 — «Дачники» — уран һайханай фильм. 11.25 — «Шатарай һургуули». 11.55 — Хүхюу стартнууд. 12.30 — Француз хэлэн. 1-дэхи жэлээ һурагшадта. 13.00 — Үхибүүдтэ — фильм. «Лето с Катей». (ЧССР. 3. 4. ба 5 серинүүд), 14.15 — Орел городой баянистнуудай трио наадана. 14.35 — В. Маяковскиин шүлэгүүд. 15.10 — М. Глинкын нэрэмжэтэ академическэ капеллын концерт. 15.55

СРЕДА, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 09.00 — «Время». 09.40 — Үглөөнэй гимнастика. 09.55 — Мультфильмнүүд. 10.25 — «Аяншалагшадай клуб». 11.25 — Уран һайханай бүхэсоюзна харалга. 11.45 «Дьявол во плоти» (2 сери). 12.40 — һүүлэй һонин (12.45 хүрэтэр). 15.15 — һүүлэй һонин. 15.35 — «Девятый вал» — баримтата телефильм. 16.05 — «Ород хэлэн». 16.40 — «Четыре танкиста и собака». «Тиргартен» (19 сери). 17.40 — «Газар дээрэ, огторгойдо, уһан далай дээрэ». 18.10 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.40 — Киевскэ Далайн-Сэрэгэй политическэ дээдэ училищиин начальник, контр-адмирал В. П. Некрасовтай һурагшадай уулзалга. 19.30 —«Хуушан пластинка» — мультфильм. 19.45 — **«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».**

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал». 20.10 — «Байкал».

Москва. 20.35 — «Спортын шэнжэлэл». 21.05 — «Дьявол во плоти» (3 сери). 22.00— «Время». 22.35 — «Отар Тактакишвилиин творчество». — фильм-концерт. 23.45 —**«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».** 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Киев) (01.45 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 09.00 — Үглөөнэй гимнастика. 09.20 — «Үе сагай таһаршагүй холбоо баримсаан» — баримтата телефильм. 09.50 — «День первый, день последний» —уран һайханай телефильм. 11.00— Мультфильм. 11.30 —«Шадамар гарнууд». 12.00 —Түүхын хуудаһанууд. «Хүдэлмэришэн байха табисууртай». 12.50 — Үхибүүдтэ —фильм. «Лето с Катей». (ЧССР. 6, 7 серинүүд). 13.40 — «Гэр бүлэ ба һургуули». 14.10 —Немец хэлэн. 2-дохи жэлээ һурагшадта. 14.40 —«16-тай, тэрээнһээшье аха». 15.20 — Татарай телевидениин программа 16.40 — һүүлэй һонин. 16.45—18.00 — Забһарлалга.

ЧЕТВЕРГ, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время» 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Концертын залда — һурагшад. 10.35 — «Ан амитадай байдал». 11.35 — «Методическа зүбшэл» — баримтата фильм. 11.55 — «Дьявол во плоти». (3 сери). 12.50 — һүүлэй һонин. (12.55 хүрэтэр). 15.15 — һүүлэй һонин. 15.35— Баримтата телефильмнүүд. 16.00 — «...16-тай, тэрээнһээ аха». 16.50 — Четыре танкиста и собака». «Ворота» (20 сери).

Улаан-Үдэ, 17.45 — «Байгал». 17.55 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 18.10 — «Пригородный» совхозой ажалшадай Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй коллективтэй уулзалга. Хүгжэмтэ программа. 18.50 — «Байгал». 19.10 — Партиин шиидхэбэринүүдтэй тааралдуулан. «Ажахын экономическа албан».

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Хүн ба хуули». 20.35 — «Манай саад». 21.05 — «Дьявол во плоти». (4 сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Камера дэлхэй руу харана». 23.35— А. Петуховой хүтэлбэри доро эстрадно-симфоническа оркестрэй концерт. 00.05 — «Олзотой хэрэг» — баримтата фильм. 00.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». (00.45 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Агаарһаа хүнгэн» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.20 — «Братушка» — уран һайханай фильм. 11.35 — «Эжын һургуули». 12.05 — «Виктор Астафьев»— баримтата фильм. 12.35 — Испан хэлэн. 13.05 — «Заколдованный мальчик» — мультфильм. 13.50 — «Повесть о неизвестном актере» — уран һайханай фильм. 15.10 — Кабардино-Балкариин телевидениин программа. 16.10 — «Революциин дуун». 16.35 — һүүлэй һонин. 16.40 — 17.45— Забһарлал.

Москва. 17.45 — Денис Давыдов. Түрэһөөрнь 200 жэлэйнь

ПЯТНИЦА, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Джанни Родари. «Телефоноор—онтохонууд» — теле-зүжэг. 10.30 — СССР-эй арадуудай дуунууд ба хатарнууд. 11.00 — «Сотри случайные черты» — баримтата кинофильм. 11.30 — «Дьявол во плоти» (4 сери). 12.25 — һүүлэй һонин (12.30 хүрэтэр). 15.15 — һүүлэй һонин. 15.35— «Несущий факел» — баримтата телефильм. 16.25 — «Москва шадарай тосхоной мүнөөдэр ба өрөөдүй». 17.00 — «Четыре танкиста и собака». «Дом» (21 сери).

Улаан-Үдэ. 18.05 — «Байгал». 18.15 — «Халаан» —тележурнал (буряадаар) 18.45— «Байгал». 19.05 — «Саян» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Ариэль» ансамблиин концерт. 20.15 — «Скафандр», «Это совсем не про это» — богонихон мультфильмнүүд. 20.20— «Шиидхэгдээгүй асуудалнууд, бэдэрэлгэнүүд, шиидхэбэринүүд». 21.05 — «Дьявол во плоти» (5 сери). 22.00 —«Время». 22.35 — «Дьявол во плоти» (6 сери). 23.30 — Мульт-аккорд. 24.00 — «Федоровой һургуули»—баримтата фильм. 00.25 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». (00.45 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Ганса рекорд туйлахын түлөө бэшэ»— баримтата телефильм. 9.40 — «Хилэ сахигшад» — уран һайханай фильм. 11.05 — А. Межеровэй уран шүлэг. 12.00 — ЦТ ба ВР-эй ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 12.35 — Үхибүүдтэ — фильм. «Как мы искали Тишку». 13.35 — Манай саад». 14.05 — Англи хэлэн. 14.35 — Баримтата телефильмнүүд. 15.25 — Казахай ССР-эй арадай артист А. Днищевэй концерт. 16.00 — Уран зураашад тухай. РСФСР-эй арадай уран зурааша И. Симонов. 16.30 — һүүлэй һонин. 16.35 — 18.05— Забһарлалга.

Москва. 18.05 — И. Брамсай хүгжэм. 18.15 — Далайн

СУББОТО, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Спортлотогой» 30-дахи тираж. 10.05 — УССР-эй габьяата артист А. Иванов дуулана. 10.20 — «Дьявол во плоти» (5, 6 сери). 12.20 — «Ург залгамжалагшад» — баримтата телефильм. «Һонирхолтой хуби заяатай хүнүүд» гэһэн циклһээ. 12.50 — «Ургамалай байдал». 13.35 — «Хүн. Юртэмсэ дэлхэй. Замбуулин». 14.20 — «Борис Владимирович Асафьев» фильм-концерт. 15.15 — «Гэр бүлэ ба һургуули». 15.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 16.00 — Үхибүүдтэ— фильм. «Каникулы Петрова и Васечкина. Обыкновенные и невероятные». «Хулиган». (1 сери). 17.05 — Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо. Фронтын нүхэдэй «Илагшад» гэжэ клуб. 18.20 — **Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн.** 18.50 — «Нүхэр дуун». 19.50 — «Хулуугдаһан эхэ орон» — США-гай индейцүүдэй ажабайдал тухай баримтата телефильм. 20.55 — «Аркадий Райкинтай уулзалганууд» — баримтата телефильм. 22.35 — Кинопанорама. 00.05 —һүүлэй һонин (00.15 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Элүүр энхэ байха гээ haa!» 9.30 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 10.30 — «Мартагдашагүй үдэр» — уран һайханай богони фильм. 10.30— уран зураашад тухай. В. Попков. 11.10 — Манай үеын хүнүүдэй хүгжэм. 12.05 — Усть-Каменогорскын телевидениин студиин программа. 12.55 — «Арена дээрэ болоһон табан уулзалга» — фильм-концерт. 13.55 — Үхибүүдтэ — фильм. «Юнга Северного флота». 15.20 — Хүгжэмтэ киоск. 18.15 — СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга. 15.50 — «Наймадахи үдэр. Понедельник» — баримтата телефильм. 16.10 — «Симфоническа ехэ оркестрэй час». 17.05 — Тянь-Шаниин электрическэ наран» — баримтата телефильм. 16.25 — «Һаяхан болоһон хэрэг...» СССР-эй арадай артист Б. А. Покровский хөөрэнэ. 18.50 — «Левша» — мультфильм.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66 76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36 2 63 86, советского строитель ства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2 57-63, информации—2-60-91, переводов—2 54 93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография ... ственного комитета Бурятской А... делам издательств, полиграфии и ... вой торговли г. Улан-Удэ, ул. Лен... Н-02484. Заказ № 168. Индекс ...